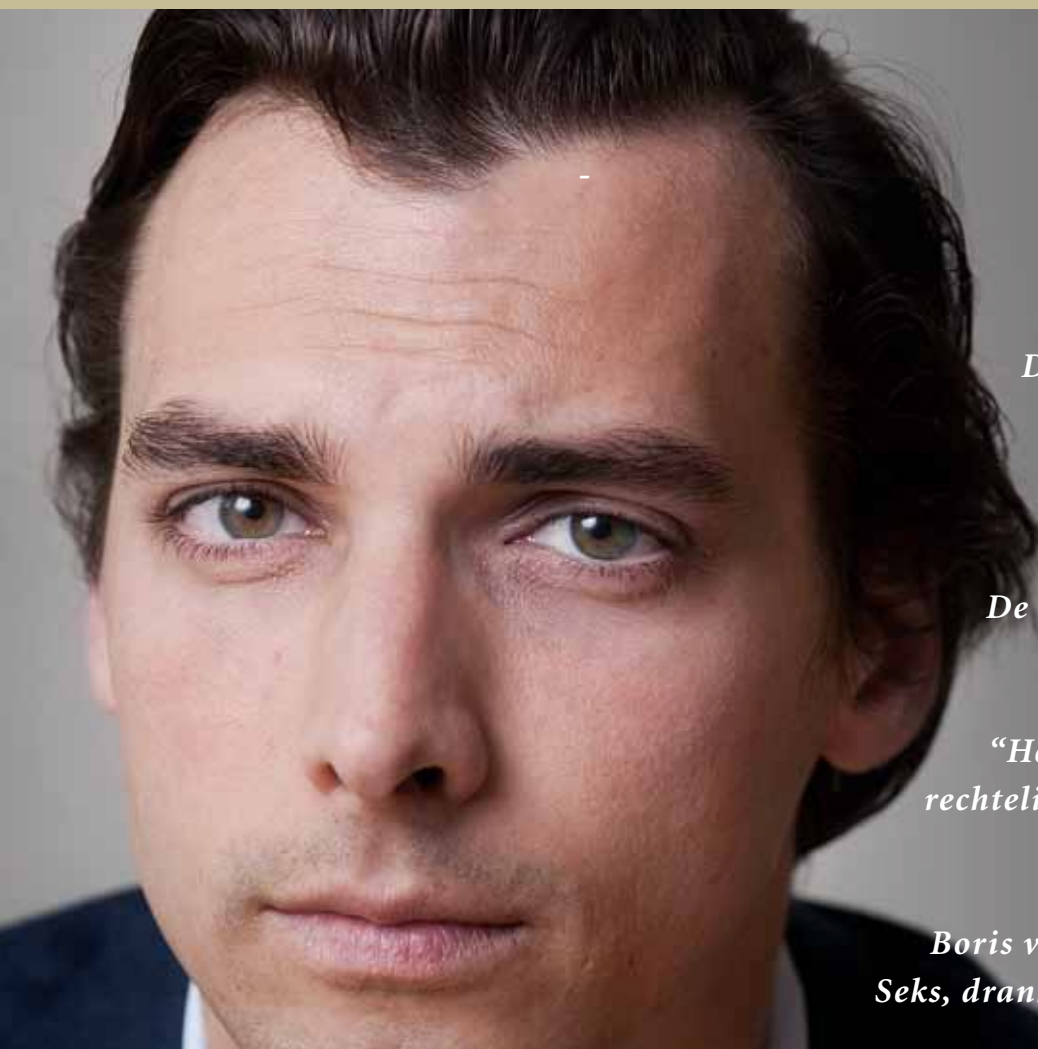

NOVUM

In gesprek met: Thierry Baudet

Verruiming vrijheid van meningsuiting
Juridische discussie of tijd voor publiek debat?

De Praktijk
Dirk Gruijters: "Pas toen ik ging werken, drong het tot me door hoe geweldig het recht is"

Zaak van de Maand
De voetbalschoenen van Mesut Özil

De Stelling
"Het koningshuis mag geen staatsrechtelijke rol van belang meer spelen"

Boekrecensie
Boris van der Ham, 'De vrije moraal – Seks, drank en drugs in de Tweede Kamer'

Juridisch Facultair Maandblad

NOVUM

ZOEKT

NIEUWE REDACTIELEDEN

Het facultair maandblad NOVUM is bezig met een uitbreiding van haar redactie. Wij zijn op zoek naar redactieleden met een brede interesse, een vlotte pen en inspiratie.

Ervaring is geen vereiste. Enthousiasme en inzet wel, evenals het zijn van tweedejaarsstudent op deze faculteit. Nieuwe ideeën aangaande de NOVUM zijn bij ons van harte welkom. Daarnaast zien wij als redactie het belang in van een ontspannen sfeer om de creatieve geest te inspireren, wat inhoudt dat we graag vergaderen onder het genot van een drankje, en een etentje samen nooit een straf vinden.

Vragen of direct solliciteren?

**Mail dan naar novum@law.leidenuniv.nl,
onder vermelding van sollicitatie redactielid.**

Waarde lezer,

Zo, het jaar zit er alweer bijna op. Dat betekent dat de feestdagen er weer aankomen, maar ook dat het semester weer ten einde komt. Ik hoop dat alle studenten hun tentamens goed zullen afronden en gaan genieten van hun welverdiende vakantie.

Wat bent u eigenlijk van plan te gaan doen in de vakantie? Gaat u op zoek naar de zon of blijft u lekker thuis? Waar u ook voor kiest, in de spaarzame momenten dat we wat tijd voor onszelf hebben, kunnen we altijd een goed boek gebruiken. Een aanrader is het nieuwe boek van onze eigen Leidse rechtsfilosoof mr. dr. Thierry Baudet. Hij schreef 'De aanval op de natiestaat' en na optredens bij onder andere Pauw en Witteman en verschillende publicaties in het NRC Handelsblad, sprak NOVUM met hem over zijn nieuwe boek, zijn visie op de Europese Unie en gevaar van het multiculturalisme en supranationalisme. Lees het interview om het andere Europese verhaal te zien - een die niet louter positief is en vragen stelt over onder andere de macht van Europa en de toekomst van onze eigen soevereiniteit.

Verder in deze NOVUM een verdiepend stuk waar op een uiterst zorgvuldige wijze het PVV-wetsvoorstel ter verruiming van vrijheid van meningsuiting nog eens tegen het licht wordt gehouden. Wat houdt dit wetsvoorstel eigenlijk in en wat zijn de juridische én politieke elementen? Wetswijzigingen en beleidsaanpassingen worden wel vaker door de NOVUM streng geanalyseerd en in deze editie houden we het niet bij het PVV-wetsvoorstel. Staatssecretaris Teeven wil de advocatenwet uit 1952 aanpassen waardoor de regelgeving van Orde van Advocaten onder ministerieel toezicht zou komen te staan. NOVUM onderzocht wat de Advocatenwet van 1952 nu inhoudt, wat de rol van de Orde van Advocaten is en wat de gevolgen van het voornemen van de staatssecretaris kunnen zijn.

Naast de verdiepende artikelen kunt u in deze NOVUM ook onze nieuwe vaste rubrieken lezen waaronder De Stelling. Voor deze maand vroegen wij onze rechtenstudenten of het koningshuis nog een staatsrechtelijke rol van betekenis mag spelen. Leidse studenten blijken hier verschillend over te denken. In de rubriek De Praktijk interviewde NOVUM deze maand mr. Dirk Gruijters, alumnus van onze faculteit die nu in de afrondende fase van de raio-opleiding is. Wij spraken met hem over zijn studententijd in Leiden maar ook over de raio-opleiding: hoe zien de selectieprocedure en de opleiding eruit?

De Zaak van de Maand is deze maand een sportieve zaak – het gaat namelijk om de voetbalschoenen van Mesut Özil, sterspeler van Real Madrid en het Duitse nationale elftal. Zijn sponsorcontract bij Nike is afgelopen en Özil heeft op schoenen van Adidas gespeeld. Dat mag niet volgens Nike. Wie wint er? Meer daarover in de Zaak van de Maand.

Vergeet u niet ook deze maand de columns te lezen over de Chinese man die van zijn vrouw scheidde omdat ze te lelijk was en de ZEMBLA-affaire waar – daar zal je hem weer hebben – Fred Teeven naar aanleiding van een uitzending van ZEMBLA een wetsvoorstel indiende om de ruimte die de rechter had om taakstraffen uit te delen beperkte. Maar Zembla maakte gebruik van 'vervuilde' cijfers.

Rest mij u veel leesplezier toe te wensen, en vergeet ons niet te volgen via Twitter en Facebook waar u de NOVUM ook digitaal kunt lezen. Ook wil ik namens de hele redactie alle lezers sterkte en succes toewensen met de (her)tentamens die komen, maar wens ik u allen vooral erg fijne feestdagen en alvast een heel mooi 2013.

Avinash Bhikie, *hoofdredacteur NOVUM*
novum@law.leidenuniv.nl

Volg ons op

NOVUM

@NOVUM_Law

Rechtenstudent,
klaar voor de start...
www.youngtalentgroup.nl

youngtalentgroup

Zit jij
als rechtenstudent
in de eindfase van je studie
of ben je je aan het oriënteren op de
arbeidsmarkt? De Young Talent Group
is de eerste stap naar jouw carrière!

Bij de Young Talent Group zijn meer dan 40 bedrijven en
advocatenkantoren aangesloten. Op onze website vind je per bedrijf een
bedrijfsprofiel, vrije stageplekken, vacatures en informatie over masterclasses
en bedrijvendagen. Ook vind je hier tips voor het vormgeven van je cv, motivatiebrief en
het voorbereiden van je sollicitatie. Bovendien wordt je per e-mail op de hoogte gehouden van
mogelijkheden om jouw cv uit te breiden, en jezelf te oriënteren op de arbeidsmarkt.* Kortom, alles om
jou voor te bereiden op de toekomst!

Kijk voor meer informatie op www.youngtalentgroup.nl en schrijf je gratis in om op jouw profiel
toegesneden mailings te ontvangen. Zo ontvang je in één keer alle informatie die nodig
is voor een succesvolle start van je carrière.

*Jouw persoonlijke gegevens worden vertrouwelijk behandeld
en blijven te allen tijde in bezit van Stichting Young
Talent Group. Derden krijgen geen inzage in
deze gegevens. Alle mailings worden onder
beheer van de Young Talent Group
uitgevoerd.

jfv **GROTIUS**

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	
3	Inhoudsopgave	
4	Verdieping	<i>Verruiming vrijheid van meningsuiting</i>
7	Faculteitsagenda	<i>December 2012 / Januari 2013</i>
8	Column	<i>Te goeder trouw(en)</i>
10	De Praktijk	<i>Mr. Dirk Gruijters</i>
13	News	
14	Zaak v/d maand	<i>De schoenen van Özil</i>
18	Column	<i>Liegebeest</i>
20	In gesprek met	<i>Mr. dr. Thierry Baudet</i>
24	Opinie	<i>Slachtoffer & causaliteit</i>
26	De Stelling	<i>Rol van koningin</i>
28	Boekrecensie	<i>'De vrije moraal'</i>
31	News	
32	Verdieping	<i>Onafhankelijke advocaten</i>
37	Faculteitsnieuws	
38	Verenigingen	
40	Faculteitszaken	

4

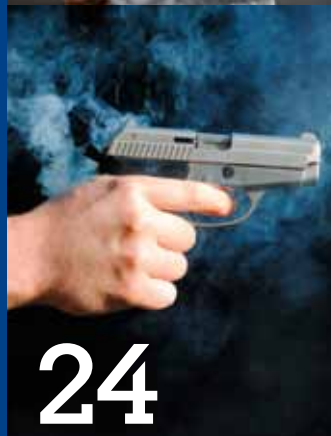
10

14

20

24

32

NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. NOVUM is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraat Appèl.

NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1.750
Druk en ontwerp: JP Offset
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofdredacteur
Avinash Bhikhi (06 18 32 95 56)
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Tjalling Reijnders (06 15 69 40 53)
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteurs
- Raphael Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com

- Maarten von Balluseck
maartenvonb@hotmail.com

- Maurits Helmich
M.m.helmich@gmail.com

- Michelle Maaijen
michellemaaijen@hotmail.com

- Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com

- Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com

- Anna Tsheichvili
anna_tsheichvili@hotmail.com

- Petra Chao
petrachao@gmail.com

- Maurice Jeurissen
maurice1993@live.nl

Adviesraad

- Prof. Dr. A.O. Lubbers
- Mw. Drs. A.F.M. van der Helm

- Mw. Mr. C. de Kruijf

- Mr. G.K. Schoep

- Emma Merkkx, Assessor Fdr

- Anna Tsheichvili, praeses JFV Grotius

Contact

novum@law.leidenuniv.nl

VERDIEPING

Een nadere blik op het PVV-wetsvoorstel ter verruiming van de vrijheid van meningsuiting

De immer voortschrijdende discussie omtrent de vrijheid van meningsuiting werd recentelijk weer actueel door een nieuw wetsvoorstel.¹ Dit initiatief is afkomstig van het inmiddels oud-Tweede Kamerlid Johan Driessen (PVV). Voor de lezers die deze persoon niet kennen: Driessen kwam onder andere in het nieuws toen bleek dat hij een Prinsenvlag op zijn werkkamer had hangen.² Verder was hij voor zijn Kamerlidmaatschap actief als advocaat. Het door hem gedane wetsvoorstel beoogt een verruiming van de vrijheid van meningsuiting. De artikelen 137c en 137d Sr, die respectievelijk handelen over groepsbelediging, aanzetten tot haat en discriminatie, dienen volgens dit initiatief te worden geschrapt. Het is interessant om te bezien welke argumenten Driessen hiervoor aanvoert en te beoordelen in hoeverre deze steekhoudend zijn. En tot slot om te zien of ze iets toevoegen aan de bestaande discussie over dit onderwerp.

Het voorstel

De Memorie van Toelichting noemt naast het verruimen van de vrijheid van meningsuiting nog drie andere doelen die met het wetsvoorstel worden beoogt. Dat zijn:

‘Het verzekeren van het lex certa beginsel, het voorkomen van een conflict tussen op Nederland rustende verdragsverplichtingen en het bieden van een handreiking aan het Europese Hof voor de Rechten van de Mens bij het bepalen van de Europese consensus inzake het beschermen van het maatschappelijk debat.’

Mr. J.H.A. Driessen.

De rechtsgeleerde kritiek komt er kort gezegd op neer dat onvoldoende duidelijk is wie en wat er nu precies beledigd moet worden en in welke mate dit moet gebeuren wil een uitlating strafbaar zijn.

Het *lex certa* beginsel

Het in art. 1 lid 1 Sr vervatte *lex certa* beginsel (ook wel *Bestimmtheitsgebot* genoemd) houdt in dat wetten voldoende duidelijkheid moeten verschaffen omtrent het antwoord op de vraag welke gedraging nu precies strafbaar wordt gesteld.³ Het wetsvoorstel betoogt dat de artikelen 137c en 137d Sr niet voldoen aan dit beginsel. Over de vermeende onduidelijkheid die van deze strafbepalingen zou uitgaan, is al veel geschreven. De rechtsgeleerde kritiek komt er kort gezegd op neer dat onvoldoende duidelijk is wie en wat er nu precies beledigd moet worden en in welke mate dit moet gebeuren wil een uitlating strafbaar zijn. Met andere woorden: wanneer draagt een opmerking nog bij aan het maatschappelijk debat en wanneer wordt het niets anders dan groepsbelediging? De nationale en internationale jurisprudentie bieden wat dat betreft ook geen sluitend criterium. Steeds wordt benadrukt dat het gaat om de persoon, tijd en plaats van de uitlating. Maar ook de *toepassing* van die criteria is niet uniform. Zo overwoog het EHRM in *Erbakan vs. Turkije* dat prominente personen in bepaalde omstandigheden sneller voor vervolging in aanmerking komen omdat aan hun uitspraken een groter gewicht toekomt en dat zij zich daarvan ook bewust behoren te zijn. Terwijl de rechtbank Amsterdam in de Wilders-zaak oordeelde dat een politicus een wat grotere vrijheid van meningsuiting heeft dan gewone burgers omdat hij hen immers vertegenwoordigt. Kortom, het moge duidelijk zijn dat uit de bewuste delictsomschrijvingen evenals de jurisprudentie moeilijk algemene regels zijn te deduceren.

Heeft Driessen dan gelijk wat betreft schending van het *lex certa* beginsel? Hij vindt het gelijk in ieder geval aan zijn zijde voor zover de stelling luidt dat de bepalingen onvoldoende duidelijk maken wat nu in een concreet geval strafbaar is, hetgeen volgens hem noodzakelijk is met het oog op de rechtszekerheids-gedachte. Toch levert deze enkele constatering nog geen strijd met het *Bestimmtheitsgebot* op.

Zo overwoog de Hoge Raad in zijn arrest van 28 mei 2002 (LJN AE1494) dat de veelheid aan verschijningsvormen van een bepaalde strafbare gedraging een zekere vaagheid in de delictsomschrijvingen onvermijdelijk maakt. Men kan hier ook uit afleiden dat het vaak niet mogelijk is om precies aan burgers duidelijk te maken hoever ze in een concreet geval kunnen gaan, voldoende is dat burgers hun gedrag op een strafbepaling kunnen afstemmen.

In de Memorie van Toelichting valt echter te lezen dat het onderscheid tussen strafwaardig en niet strafwaardig gedrag ‘zonnelaar’ moet zijn. Het staat de wetgever natuurlijk vrij deze gedachte in de wetgeving te implementeren, maar enige consistentie is dan wel gewenst. Driessen wil namelijk de leemte die door het schrappen van de artikelen 137c en 137d ontstaat, opvullen door middel van onder andere art. 131 Sr (opruiming) en art. 266 Sr (eenvoudige belediging) zodat ‘onwelgevallige uitingen nog steeds aangepakt kunnen worden’. Ook deze bepalingen zijn zeker niet zonder ambigue betekenis en het is zeer de vraag of deze omschrijvingen meer rechtszekerheid bieden.

Het is dan ook interessant dat in de Memorie van Toelichting gerept wordt van de in het Amerikaanse recht geldende *vagueness doctrine*. Zoals de naam al min of meer aangeeft, schrijft deze doctrine voor dat wetbepalingen niet zo vaag mogen zijn dat de gewone man naar de betekenis ervan moet gissen.⁴ Alhoewel de vrijheid van meningsuiting in de Verenigde Staten zoals bekend verder reikt dan hier wordt ook daar betoogd dat:

‘The doctrine does not attempt to eliminate ambiguity altogether, but only so far as an average man, in an average situation, might understand the meaning.’

Grofweg gelijk aan het oordeel van de Hoge Raad dus. Concluderend kaart de initiatiefnemer dus een reëel probleem aan. Maar de oplossing die Driessen hiervoor aandraagt zal weinig effect sorteren, nu hieraan immers hetzelfde gebrek kleeft. Men kan wat verder gaan in zijn uitspraken maar uiteindelijk komt men opnieuw in een grijze zone terecht waarbij strafbaarheid afhangt van de context. En getuige het citaat over ‘onwelgevallige uitingen’ is algehele vrijheid van meningsuiting hier geenszins het doel. Welke argumenten brengt Driessen nog meer te berde?

Het voorkomen van conflicten tussen verdragsrechtelijke verplichtingen

Ter onderbouwing van het derde doel van het wetsvoorstel worden er in de Memorie van Toelichting vervolgens een aantal internationale verdragen genoemd die de lezing van de initiatiefnemer inzake de vrijheid van meningsuiting zouden onderschrijven. Verreweg het belangrijkste van die verdragen is het EVRM. Het is opvallend dat Driessen juist dit verdrag en daarmee het EHRM aanhaalt om groepsbelediging op basis van bijvoorbeeld ras of godsdienst niet langer strafbaar te stellen. Het EHRM is zoals bekend een aanhanger van de *militante democratie*: opvattingen die strijdig zijn met de waarden van de rechtsstaat vallen niet onder de vrijheid van meningsuiting. Dit beginsel is ook

De stelling van de initiatiefnemer dat het handhaven van de artikelen 137c en 137d Sr in strijd zou zijn met artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting) lijkt volslagen uit de lucht gegrepen.

gecodificeerd in art. 17 EVRM. De voorbeelden waarbij het EHRM belediging van minderheden strafbaar heeft geacht zijn dan ook legio: *Féret vs. België*, *Le Pen vs. Frankrijk*, *Garaudy vs. Frankrijk* en *Norwood vs. Verenigd Koninkrijk* om maar een paar bekende gevallen te noemen. Dit terwijl er in de Memorie van Toelichting, behalve een enkele verwijzing naar *Féret vs. België*, louter uitspraken aangehaald worden waarin het EHRM van oordeel was dat er geen sprake was van een schending. Het resultaat is een nogal vertekend beeld van de Straatsburgse jurisprudentie. Er wordt namelijk gesuggereerd dat het Hof wat uitingsvrijheid betreft toleranter zou zijn dan de Nederlandse rechter, hetgeen evident niet het geval is. Thierry Baudet stelde zelfs dat met de vrijspraak van Wilders een Europese trend werd doorbroken.⁵

De stelling van de initiatiefnemer dat het handhaven van de artikelen 137c en 137d Sr in strijd zou zijn met art. 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting) lijkt dan ook volslagen uit de lucht gegrepen.

Het bijdragen aan de Europese consensus ten behoeve van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Volgens Driessen dient Nederland zich aan te sluiten bij de Europese consensus omtrent de vrijheid van meningsuiting. Dit is volgens hem noodzakelijk omdat het EHRM de zogenaamde consensus methode hanteert. Hij vervolgt:

‘Kort gezegd komt deze (methode) erop neer dat er sprake is van een schending als het gedrag van de verweervoerende staat afwijkt van dat van een grote meerderheid van de partijstaten.’

Driessen stelt dat de consensus hier luidt dat de vrijheid van politieke meningsuiting een bevoorrechte positie inneemt. Waarschijnlijk zijn alle verdragspartijen het daar inderdaad wel over eens. Dit laat onverlet dat landen vrij zijn om dergelijke beginselen in hun wetgeving te implementeren op een manier die in overeenstemming is met hun culturele, historische en filosofische tradities. De zogenaamde *margin of appreciation*. Bovendien valt niet in te zien hoe een bevoorrechte positie van de politieke vrijheid van meningsuiting in strijd zou zijn met de te schrappen artikelen.

Conclusie

Alhoewel de Memorie van Toelichting terecht stelt dat de artikelen 137c en 137d Sr niet zonder ambigue betekenis zijn, en het op zich prijzenswaardig is dat de wetgever daar iets aan wil doen, biedt het wetsvoorstel van Driessen daartoe geen oplossing. Het initiatief miskent het algemene karakter van wetbepalingen. Het feit dat deze niet in alle gevallen duidelijkheid verschaffen is onvoldoende reden om ze dan maar te schrappen. Verder betoogt Driessen dat Nederland de lijn van het EHRM moet volgen en aansluiting moet zoeken bij de Europese consensus. Hoewel een analyse van de Straatsburgse jurisprudentie de lezing van Driessen niet ondersteunt, is het opvallend dat een partij die zegt op te komen voor onze soevereiniteit nu opeens een beroep doet op Europese verdragen en rechtspraak teneinde de Nederlandse wetgeving aan te passen. De Memorie van Toelichting krijgt daarmee een nogal opportunistisch karakter en dat is jammer, daar het hier wel een

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).

pregnante kwestie betreft. Driessen had met dit wetsvoorstel een bijdrage kunnen leveren aan de discussie over de vrijheid van meningsuiting. Nu wordt er getracht met technisch-juridische argumenten te verhullen dat het niet langer strafbaar stellen van groepsbelediging, aanzetten tot haat en discriminatie in feite een politieke keuze is.

Deze strafbepalingen zijn namelijk ingevoerd met als doel het beschermen van minderheden. Nu de PVV kennelijk van mening is dat deze wetgeving niet meer nodig is of dat minderheden geen bijzondere bescherming verdienen, vergt dat een expliciete politieke toelichting. Dan ontstaat er een echt publiek debat in plaats van een hoofdzakelijk juridische discussie. **N**

- 1 *Kamerstukken II 2011/12, 33 369, nr. 3*
- 2 *‘PVV in opspraak door NSB-vlag in Tweede Kamer’, www.Elsevier.nl, woensdag 11 mei 2011*
- 3 *P.A.M. Mevis, Capita Strafrecht, Een thematische inleiding, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2009, p. 194.*
- 4 *Justice Sutherland in: Connally V. General Construction Co., 269 U.S. 385 (1926)*
- 5 *Thierry Baudet, ‘De vrijspraak van Wilders in uniek in Europa’, Trouw, 25 juni 2011.*

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Faculteitsagenda

December 2012 / Januari 2013

- 3 december | Lezing professor Grapperhaus: 'De invloed van het regeerakkoord op het arbeidsrecht'
- 4 december | Promotie mr. C. de Kruif
- 5 december | Sinterklaas: faculteit gesloten vanaf 16.00 uur
- 6 december | Promotie R. Simarmata
- 7 december | Conferentie Asser Instituut | Hazelhoff Guest Lectures: Lezing over de val van DSB
- 10 december | Sackler-lezing
- 12 december | Jonge NJV-seminar
- 13 december | Promotie mr. J.E. van den Brink | Promotie mr. E. Szazi
- 14 december | Staatsrechtconferentie "The Powers that be" | Boekpresentatie en Justus Lipsius lunchlezing | Promotie mr. D.G. Klitou
- 17 december | Vergadering Faculteitsraad
- 18 december | Afstuderen (criminologie)
- 19 december | Afstuderen (notarieel recht)
- 20 december | Afstuderen (rechtsgeleerdheid)
- 21 december | Afstuderen (fiscaal recht)
- 24 december | Kerstrees t/m 1 januari 2012 (faculteit gehele week gesloten)
- 2 januari | Tentamenperiode 1^e semester (t/m 31 januari)
- 8 januari | Meijerslezing en nieuwjaarsreceptie | Promotie mr. P.J.P.M. van Lochem
- 15 januari | Promotie mr. A.M. Reneman
- 18 januari | Juridisch Jaarcongres
- 24-25 januari | Conferentie "International Humanitarian Assistance and International Law"
- 25 januari | Afstuderen (fiscaal recht) | Oratie prof. dr. W.A. Schabas
- 26 januari | Afstuderen (criminologie) | Open dag Universiteit Leiden
- 28 januari | Vergadering Faculteitsraad
- 29 januari | Promotie mw. C.M. Smyth
- 30 januari | Afstuderen (notarieel recht)
- 31 januari | Afstuderen (rechtsgeleerdheid) | Deadline uitschrijven zonder bindend studieadvies

COLUMN

Te goeder trouw(en)

'Truth is stranger than fiction.'(Mark Twain). Eén van mijn favoriete citaten, en de perfecte omschrijving van het gevoel dat ons allen van tijd tot tijd bekruipt bij het openslaan van de krant. Gedurende een moment kan je niet geloven wat je leest. Ware gebeurtenissen gaan soms de verbeelding te boven. Dit is wat mij overkwam bij het lezen over een casus tijdens een college Europees recht. Toch vraag ik me af of de heer Twain, zelfs met zijn verbeeldingskracht, een zaak als deze had kunnen voorzien.

De rechtszaak ging over een man die vorig jaar van zijn vrouw was gescheiden en nu een rechtszaak tegen haar had aangespannen vanwege het verwekken van een lelijke baby. Het verhaal gaat als volgt: het stel was, naar eigen zeggen, 'doldwaas verliefd en gelukkig getrouwd'. Tot hun dochttertje werd geboren. De man vond de baby zo 'ontzettend lelijk' dat hij ervan overtuigd was dat zijn vrouw was vreemdgegaan. Mooie mensen krijgen immers geen lelijke baby's. Er was echter geen sprake van overspel. Het bleek dat de moeder vóór het huwelijk plastische chirurgie was ondergaan ter waarde van ruim 100.000 dollar en dit had verzwegen voor haar wederhelft. Hun dochter leek erg op haar moeder, van vóór de operatie. Toen de man zijn ex na de scheiding vervolgens aangeklaagde voor 'het krijgen van een lelijke baby', stelde het Chinese hof hem in het gelijk en wees hem een schadeclaim toe van \$120.000.¹

Woorden schieten hier tekort. Wat ging er door het hoofd van de rechter in deze zaak? Wat motiveerde deze man? Helaas was ik ondanks meerdere googlesearches niet veel wijzer over de redenering van het hof, noch over de gedachtegang van de wraakzuchtige echtgenoot. Geen enkele nieuwssite leek geïnteresseerd in de (vermeende) logica of context achter deze uitspraak. Ik vrees dat ik genoodzaakt ben mijn fantasie los te laten op de uitspraak.

Kennelijk was het hof van mening dat de vrouw haar man op de hoogte had moeten stellen van operaties vóór zij in het huwelijksbootje stapten. Zij heeft deze plicht verzaakt en nu moet ze haar ex vergoeden voor de schade die ze hem heeft berokkend. Dat deze schade een naam heeft, mag de pret niet drukken. Het vonnis doet me nogal denken aan de onderzoeksplicht die heerst bij het kopen van een auto. Het hof beschouwt de vrouw in deze kwestie als handelaar en product in één.

Op zich zijn er veel parallellen te bedenken tussen de aanschaf van een auto en met iemand in het huwelijk treden. Beiden zijn vrij permanente beslissingen, met grote financiële gevolgen. Zowel auto als partner beginnen met de jaren tekenen van slijtage te vertonen en in een groot deel van de gevallen komt er een moment waarop je het oude model inruilt voor een ander.² Dus misschien zou ik het hof en deze man niet moeten veroordelen. Wellicht zijn

In reactie op waanzin kun je soms alleen lachen of huilen.

Foto voor en na plastische chirurgie.

mijn gedachtes over wederzijds respect en onvoorwaardelijke liefde voor je kind gewoon hopeloos naïef. De boodschap van het hof is duidelijk: benader een toekomstige partner en eventueel kind, als een tweedehands auto. Met andere woorden: sceptisch en afstandelijk.

Voor het gemak heb ik hiervoor een korte handleiding uiteengezet, met dank aan de dames en heren bij www.anwb.nl voor de oorspronkelijke format. Ik heb de tekst van de reguliere onderzoeksplicht aangepast zodat deze meteen toe te passen is in een situatie waarin men overweegt in het huwelijk treden. In een dergelijke situatie geldt:

*Een toekomstige echtgeno(o)t(e) moet u de mankementen en gebreken over de hem/haarzelf melden. Vraag daar expliciet naar! Aan de andere kant heeft u als degene die het aanzoek doet ook de plicht de staat van de beoogde levenspartner te onderzoeken, bijvoorbeeld door middel van een proefrit en een keuring. Een keuring kunt u het beste uit laten voeren door een onafhankelijke partij. Dan weet je wat je trouwt!*³

In reactie op waanzin kun je soms alleen lachen of huilen.

- 1 <http://www.ibtimes.com/chinese-man-sues-his-wife-over-ugly-baby-jian-feng-wins-case-120000-858151>
- 2 (Uit onderzoek blijkt van de Vereniging Familierecht Advocaten Scheidingsbemiddelaars blijkt immers dat één op de drie huwelijken eindigt in scheiding) <http://www.echtscheiding-wijzer.nl/nieuws/huwelijk-uit-elkaar.html>
- 3 Originele tekst te vinden: <http://www.anwb.nl/auto/koop-en-verkoop/auto-kopen/gebruikte-auto-kopen>

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

DE PRAKTIJK

Dirk Gruijters

“De advocaat heeft een mening, de rechter een oordeel.”

In de rubriek De Praktijk interviewt de NOVUM elke maand een alumnus van onze faculteit Deze maand: Dirk Gruijters, die ten tijde van het gesprek de raio-opleiding aan het afronden was. Inmiddels is hij aan het werk als gerechtsauditeur bij de rechtbank Haarlem. NOVUM sprak hem onder andere over zijn studiejaren in Leiden, zijn overstap van de advocatuur naar de rechterlijke macht, de selectieprocedure voor de raio-opleiding en vroeg hem wat iemand tot een goed rechter maakt.

Wat staat u nog het meeste bij van uw rechtenstudie?

Voordat ik rechten ging studeren heb ik eerst propedeuses gehaald in bestuurskunde en geschiedenis. Geen van beide studies kon me echt grijpen, dus ben ik daarna rechten gaan studeren. Dat beviel veel beter. Ik kan me nog het eerste college herinneren. Dat was van het inleidend vak Encyclopedie en werd gegeven door Hans Franken. Tijdens dat eerste college moesten we van hem links en rechts van ons kijken, waarna ons werd verteld dat twee van de drie de eindstreep van de studie niet zouden halen. Dat was een duidelijke waarschuwing. Met rechten begonnen – en dat zal nog steeds zo zijn – veel mensen zonder sterke overtuiging, die er daardoor weer snel mee stopten. Dat eerste college maakte indruk. Andere docenten die me nog goed bijstaan waren Zwalve en vooral Hartlief.

Heeft u een actief studentenleven gehad?

Ik ben een aantal jaren lid geweest van Augustinus en heb daar met veel plezier commissiewerk gedaan. Ook ben ik bestuurslid geweest bij AEGEE Leiden. Door alle constitutieborrels af te gaan en zo kennis te maken met alle verenigingen die Leiden te bieden heeft, maak je echt kennis met het studentenleven. Dat was ontzettend leuk. AEGEE heeft als pluspunt dat er ook in het buitenland veel te doen is. Ik ben dan ook naar aantal congressen geweest die overal in Europa werden gehouden. Op een gegeven moment heb je een vriendenclubje verzameld en worden de verenigingen wat minder belangrijk.

Hoe heeft u uw studententijd verder ervaren?

Ik was zeker geen briljante student, vooral doordat ook ik niet goed wist waarom ik eigenlijk rechten studeerde. Pas toen ik ging werken drong het tot me door hoe geweldig het recht is. Mensen studeren nu een stuk sneller af. Mijn generatie heeft niet zoveel druk ervaren en veel mensen deden dan ook lang over hun studie. Ikzelf had veel moeite om de laatste stap te zetten, weg uit de beschermde studentenwereld, het ‘echte leven’ in. Daardoor heb ik het afstuderen jarenlang voor me uitgeschoven. Tegenwoordig is die optie er niet meer begrijp ik en dat is misschien maar goed ook. Je kunt beter snel afstuderen, ook als je twijfelt over wat je daarna wil doen. Uiteindelijk ging de knop om, heb ik

er een scriptie over aansprakelijkheidsrecht uitgeknaald en ben ik afgestudeerd.

In 2008 bent u begonnen met de raio-opleiding. Hoe ziet die selectieprocedure eruit?

Ik ben na mijn studie eerst als advocaat-stagiaire aan de slag gegaan. Ik heb in die tijd veel vaardigheden opgedaan en juridisch echt de smaak te pakken gekregen. Als je met een echt dossier werkt, gaat de theorie uit de studie leven en dat maakt enthousiast. De ervaring als advocaat heeft me veel zelfvertrouwen gegeven. Dat heeft geholpen toen ik ging solliciteren voor een plek in de raio-opleiding.

De selectie heeft vier rondes. De eerste ronde is een intelligentietest, waarmee bepaalde voor het vak belangrijke analytische vaardigheden worden gemeten. Hier sneuvelen vooral veel mannelijke kandidaten, naar het schijnt doordat die het niet nodig vinden om zich op de test voor te bereiden. De tweede ronde is een gesprek met leden van de selectiecommissie, die beoordelen of zij jou ‘zien’ in de rol van rechter of officier. Het is dus vooral om een indruk te krijgen van de persoon, of die stevig in zijn schoenen staat en goed uit zijn woorden komt. De derde ronde is een assessment, waarin je onder meer een lange persoonlijkheidsvragenlijst maakt. Aan de hand van de antwoorden wordt bekeken of jouw karakter past bij de functie van rechter of officier: of jij wel gelukkig wordt van die functie en of de rechterlijke macht wel gelukkig wordt van jou. Ook krijg je bijvoorbeeld een enorme stapel papier met informatie over een casus. Binnen korte tijd moet je de relevante informatie tot je nemen en er een adviesgesprek over voeren met acteurs. Daarmee wordt getest of je analytisch sterk en zorgvuldig bent, snel de essentie uit een dossier kunt halen en of je dit goed kunt verwoorden. Dat is namelijk cruciaal voor je functioneren. Heb je hier veel tijd voor nodig, dan zul je het zwaar krijgen als rechter of officier.

De vierde ronde bestaat uit een gesprek met een lid van de selectiecommissie samen met iemand uit het maatschappelijk veld. Kunt u daar wat meer over vertellen?

De vierde ronde bestaat uit twee gesprekken, telkens met twee personen: een rechter of officier en een professional uit een andere maatschappelijke sector. Denk bijvoorbeeld aan de hoofdredacteur of –redactrice van een dagblad. Vóór het eerste gesprek krijg je een uurtje de tijd om een kort essay te schrijven over een juridisch onderwerp. In het gesprek word je daar dan over doorgezaagd. Ik moest bijvoorbeeld schrijven over de wenselijkheid van het publiceren van *dissenting opinions* bij de Hoge Raad. Aan de hand van onder meer dat gesprek wordt je juridische kwaliteit ingeschat. Het tweede gesprek gaat over je maatschappelijke betrokkenheid.

De eerste ronde is een intelligentietest, waarmee bepaalde voor het vak belangrijke analytische vaardigheden worden gemeten. Hier sneuvelen vooral veel mannelijke kandidaten, naar het schijnt doordat die het niet nodig vinden om zich op de test voor te bereiden.

Als advocaat was ik soms bezig met het ijveren voor een redelijke oplossing voor beide partijen, ook als dat niet in het belang van de cliënt was, en dat is natuurlijk niet goed.

Het is belangrijk voor rechters en officieren om met twee benen in de samenleving te staan. Verder gaat dat tweede gesprek over hoe je in het leven staat, wat voor krant(en) je leest en welke onderwerpen je bezig houden. Er wordt dan ook gekeken hoe je je meningen formuleert en of je genuanceerd kan denken.

Eenmaal geselecteerd als raio begint eigenlijk het echte werk pas, dan begint immers de jarenlange opleiding. Hoe zit die opleiding in elkaar?

Je begint met zes maanden als griffier in de strafsector. Je bereidt zaken voor, griffiert op zitting en schrijft concept-vonnissen. Hoewel je nog geen rechterlijk werk doet, mag je wel als eerste jouw visie op een zaak geven tijdens het raadmaken. Je wordt dus direct door ervaren rechters serieus genomen en dat is natuurlijk heel spannend. Daarna word je in het civiele werk opgeleid in de sectoren handel en kanton. Daar begin je zelf zittingen te doen onder begeleiding van een ervaren rechter. Hetzelfde gebeurt vervolgens bij de sector bestuursrecht. Die stages duren allebei tien maanden.

Dan is een jaar lang het parket aan de beurt, waar je als officier van justitie werkt. Dat is compleet anders dan de stages die je bij de rechtbank hebt gelopen. Je bent opeens eindverantwoordelijk voor je werk; beslissingen neem je op eigen naam en je bepaalt zelf welke straffen je eist op zitting. Het werk bij het parket is ook veel dynamischer dan bij de rechtbank. Als officier word je constant gebeld, bijvoorbeeld door de politie die vraagt of ze iemand mogen aanhouden, je gaat mee naar een huiszoeking of je staat een slachtoffer te woord, kortom: enorm afwisselend. Bij de rechtbank is het mogelijk om urenlang ongestoord een dossier te bestuderen, dat is ondenkbaar bij het parket.

Tegen het einde van de parketstage kies je: word ik rechter of officier. Dan begint een verdiepingsstage van opnieuw tien maanden. Bij het parket krijg je dan meer verantwoordelijkheid en zwaardere zaken. Bij de rechtbank kies je voor de sector straf, bestuur of civiel en dan word je daar rechter-plaatsvervanger. Ten slotte is er een zogenaamde buitenstage, waarbij je maximaal twee jaar buiten de rechterlijke macht gaat werken, meestal als advocaat. Gedurende de hele opleiding word je zeer kritisch beoordeeld en best wat raio's halen de eindstreep niet. De selectie en opleiding staan niet ten onrechte bekend als streng.

In welke fase van de opleiding zit u nu?

Ik ben nu aan het verdiepen bij de sector civiel. In deze fase werk je al vrijwel zelfstandig en onder de vonnissen staat mijn eigen naam. Over anderhalve week ben ik klaar met de opleiding. Ik hoef geen buitenstage te doen, omdat ik al advocaat ben geweest. Nieuwe raio's doen net als ik allemaal geen buitenstage meer, maar moeten voor ze beginnen minimaal drie jaar werkervaring hebben. Nu word ik een jaar lang gerechtsauditeur/rechter-plaatsvervanger en daarna word ik voor het leven benoemd als rechter.

Wat was voor u de reden om uit de advocatuur te stappen en te kiezen voor de rechterlijke macht?

Dat was een kwestie van persoonlijkheid. Als advocaat heb je als voornaamste taak om de belangen van je cliënt te behartigen. Dat

moet je wel met overtuiging kunnen doen, en daar voelde ik mij niet altijd even gelukkig bij, zeker als de wederpartij een standpunt had waar veel voor te zeggen viel. Als advocaat was ik dan ook soms bezig met het ijveren voor een redelijke oplossing voor beide partijen, ook als dat niet in het belang van de cliënt was en dat is natuurlijk niet goed. Als rechter hoef je geen belangen te pushen maar mag (en moet) je het recht toepassen om tot een juridisch juiste en rechtvaardige beslissing te komen.

Een ander belangrijk aspect van de advocatuur is dat er geld verdiend moet worden. Die commerciële instelling moet wel een beetje in je bloed zitten. Dat brengt enerzijds mee dat je je niet moet schamen om stevige declaraties aan een cliënt te sturen en anderzijds dat je moet netwerken, cliënten moet werven en relaties moet onderhouden. Ik heb daar geen talent voor of plezier in. Rechters hebben – dat staat ertegenover – een mooi, maar niet met de advocatuur concurrerend salaris.

Wat maakt iemand tot een goed rechter?

De taak van de rechter is om beslissingen te nemen in geschillen. Die beslissingen moeten onafhankelijk, onpartijdig, integer en met deskundigheid genomen worden. Dat zijn de belangrijkste kenmerken. De eerste drie kenmerken zijn onmisbaar en onveranderlijk. Deskundigheid is altijd 'work in progress', het leren houdt niet op na de universiteit. Rechters zijn wat deskundigheid betreft wel eens een beetje ijdel en vinden vaak dat ze het veel beter weten dan advocaten. Zo moet het natuurlijk ook zijn: de advocaat heeft een mening, de rechter een oordeel.

Wat zou u de studenten van nu die de rechters van later willen worden aanraden om ervoor te zorgen dat ze hun dromen waar kunnen maken?

Zoek een baantje bij de rechtbank als buitengriffier. Zo weet je of dit echt iets voor je is en doe je ook ervaringen op die je beter voorbereiden op de selectie. Kortom: ga het in de praktijk meemaken. **N**

Rechters zijn wat deskundigheid betreft wel eens een beetje ijdel en vinden vaak dat ze het veel beter weten dan advocaten.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Stemgeluid kinderen moet betrokken worden in omgevings- vergunning

Menselijk stemgeluid valt niet onder milieuvorschriften. Dat neemt niet weg dat geluidsoverlast door kindersstemmen een belang is dat op behoorlijke wijze afgewogen dient te worden. De enkele opmerking dat kindergeluid niet onder de milieuwetgeving valt, is daartoe onvoldoende.

Uitspraak nalezen?

LJN: BY0516

Bron: recht.nl

Valpartij voor de deur: werkgever aansprakelijk

Een werknemer loopt aan het einde van een werkdag over het voorterrein van het bedrijf, valt en loopt ernstig polsletsel op. Ze stelt haar werkgever aansprakelijk voor de schade. De Rechtbank stelt werknemer in het ongelijk, maar het Hof oordeelt anders: het voorterrein behoort tot de werkplek.

Uitspraak nalezen?

LJN: BX8919

Bron: recht.nl

Tbs opgeheven: maximale duur bereikt

De Rechtbank Utrecht heeft een verzoek om de tbs van een vrouw te verlengen, afgewezen. Zij zat sinds 1999 in een tbs-kliniek, nadat zij was veroordeeld voor (onder meer) bedreiging. Het EHRM heeft echter bepaald dat tbs maximaal vier jaar kan duren wanneer een verdachte geen geweldsdelict gepleegd heeft.

Uitspraak nalezen?

EHRM 3107/2012, zaaknr. 21203/10

Bron: recht.nl

Besnijdenis vrouwen voor het eerst veroordeeld in resolutie VN

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft voor het eerst een resolutie goedgekeurd die genitale verminking van vrouwen veroordeelt. Meer dan 110 landen schaalden zich maandag achter de tekst, die aan de VN-lidstaten vraagt 'strafmaatregelen aan te vullen met educatieve en informatieve activiteiten'.

Bron: vk.nl

ZAAK _{v/d} MAAND

Juridische strijd over de voetbalschoenen van sterspeler Mesut Özil

De kern van de sponsorovereenkomst is dat Özil tegen betaling van Nike verplicht is om schoenen te dragen van het merk Nike tijdens officiële wedstrijden, trainingssessies en clinics.

Wie enigszins bekend is met de grotere namen van de voetbalwereld heeft ongetwijfeld wel eens gehoord van Mesut Özil. De 24-jarige profvoetballer uit Duitsland heeft onder meer gespeeld bij Schalke 04 en Werder Bremen en speelt sinds augustus 2010 in de basis van Real Madrid. Daarnaast is hij als middenvelder vaak van doorslaggevende betekenis geweest voor de interlands van *Die Mannschaft*. Gesteld kan dan ook worden dat Özil vandaag de dag tot een van de grotere namen in de voetbalwereld behoort.

Sinds kort is Özil ook bekend geworden in de juridische wereld. Op 28 september 2012 moest Özil namelijk verschijnen voor de civiele sector van de Rechtbank te Amsterdam.¹ Anders dan in de voetbalwereld gaat het in rechte niet over zijn sportieve prestaties, maar over het merk van zijn voetbalschoenen. Zou hij in de rechtszaal van Amsterdam net zo goed presteren zoals hij afgelopen jaar in de Amsterdam ArenA heeft gedaan? Hieronder volgt een verslag van de juridische kraker tussen Özil en zijn oude sponsor Nike.

Voorbeschouwing: wat zijn de feiten in deze zaak?

Özil heeft zijn marketingrechten exclusief overgedragen aan de Duitse vennootschap Özil Marketing GmbH (GmbH). Deze vennootschap is – in samenwerking met Özil zelf – op 30 oktober 2008 een sponsorovereenkomst overeengekomen met Nike European Operation Netherlands B.V. (Nike) met een initiële duur van 1 augustus 2008 tot en met 31 juli 2012. De kern van de sponsorovereenkomst is, voor zover hier van belang, dat Özil tegen betaling van Nike verplicht is om schoenen te dragen van het merk Nike tijdens officiële wedstrijden, trainingssessies en clinics.

In de sponsorovereenkomst is een beding opgenomen waarin staat dat Özil en GmbH (Özil c.s.) gebonden zijn aan het zogeheten *matching right* van Nike: tot en met 180 dagen na het einde van de sponsorovereenkomst heeft Nike het recht om een nieuw aanbod te doen aan Özil c.s. voor een nieuwe sponsorovereenkomst, waarbij Nike tevens in de gelegenheid wordt gesteld om een eventueel aanbod van een andere potentiële sponsor te evenaren.

Enkele dagen na de afloop van de sponsorovereenkomst heeft Özil gespeeld op schoenen van het merk Adidas. Dit heeft Özil gedaan op 5, 9 en 26 augustus 2012. Op grond van deze feiten vermoedt Nike dat Özil c.s. inmiddels een sponsorovereenkomst is aangegaan met Adidas. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan zou het *matching right* van Nike zijn geschonden. Nu Nike Özil niet als contractspartner wil verliezen, is Nike naar de Voorzieningenrechter te Amsterdam gestapt om zijn contractuele rechten af te dwingen door middel van een kort geding.

De aanval van Nike

De primaire vordering van Nike is niet gebaseerd op de oorspronkelijke sponsorovereenkomst, maar op een aanvullende, doch separate overeenkomst die Nike en Özil c.s. later hebben gesloten op 28 oktober 2011. De aanvullende overeenkomst houdt in dat Özil c.s. niet gedurende de contractperiode ingaat

op een soortgelijk sponsorcontract met derde partijen, omdat hierdoor een deugdelijke uitvoering van het sponsorcontract met Nike wordt verhinderd. Dat betekent dat Özil c.s. naar de mening van Nike ook tot en met 180 dagen na 1 augustus 2012 geen poging mag doen om met derde partijen te onderhandelen over de sponsoring van Özil's voetbalschoenen. Nike vordert primair de nakoming van deze aanvullende overeenkomst.

De subsidiaire vordering van Nike vindt haar grondslag in de oorspronkelijke sponsorovereenkomst, in het bijzonder in het beding over het *matching right*. Nike vordert dat Özil c.s. dit beding moet nakomen. Met andere woorden: Nike wil de gelegenheid krijgen om Özil c.s. een nieuw aanbod te doen, waarin Nike in staat wordt gesteld om het aanbod van een mogelijke derde partij eventueel te evenaren.

De verdediging van Özil

Ten aanzien van de primaire vordering voert Özil c.s. preliminair verweer: de Nederlandse rechter is niet bevoegd om van deze vordering kennis te nemen. In de aanvullende overeenkomst van 28 oktober 2011 is – in tegenstelling tot de oorspronkelijke overeenkomst – namelijk geen forumbeding opgenomen op grond waarvan de Nederlandse rechter rechtsmacht zou hebben, waardoor volgens de regel van artikel 5 lid 1 sub a van de EEX-verordening feitelijk wordt uitgevoerd. Nu de overeenkomst niet in Nederland feitelijk wordt uitgevoerd (maar met name in Spanje vanwege de Spaanse competitie waar Özil in speelt) en nu er geen forumbeding voor handen is, heeft de Nederlandse rechter volgens Özil c.s. geen rechtsmacht ten aanzien van de primaire vordering.

Ten aanzien van de subsidiaire vordering stelt Özil c.s. – kort weergegeven – dat Özil na de afloop van het oorspronkelijke sponsorcontract geen andere sponsorovereenkomst heeft gesloten of heeft proberen te sluiten met een derde partij zoals Adidas. Het feit dat Özil enkele keren schoenen van het merk Adidas heeft

Het feit dat de oorspronkelijke sponsorovereenkomst een optiebeding bevat, heeft niet als gevolg dat dit optiebeding ook van rechtswege werking heeft op een later contract dat tussen dezelfde partijen is gesloten.

gedragen betekent nog niet dat Özil c.s. contracteert met Adidas. Özil c.s. meent dat hij het *matching right* van Nike aldus niet heeft geschonden en dat de subsidiaire vordering daarom ook moet worden afgewezen.

De eerste helft: beoordeling van de primaire vordering

Voor wat betreft de primaire vordering overweegt de Voorzieningenrechter als volgt. Het feit dat de oorspronkelijke sponsorovereenkomst een optiebeding bevat, heeft niet als gevolg dat dit optiebeding ook van rechtswege werking heeft op een later contract dat tussen dezelfde partijen is gesloten, zoals het aanvullende contract waarop Nike haar primaire vordering op baseert. Volgens de EEX-verordening geldt in dat geval dat de Nederlandse rechter niet bevoegd is zoals Özil c.s. heeft gesteld. Nu Nike haar primaire vordering aanhangig heeft gemaakt voor een Nederlandse rechter, verklaart de Voorzieningenrechter zich dan ook onbevoegd ten aanzien van deze vordering. De primaire vordering van Nike treft aldus geen doel. Door geslaagd preliminair verweer te voeren heeft Özil de aanval van Nike als het ware buitenspel weten te zetten.

De tweede helft: beoordeling van de subsidiaire vordering

De rechtsstrijd is echter nog niet beslist, want Nike heeft nog een tweede aanval in petto: de subsidiaire vordering waarover de Voorzieningenrechter wél rechtsmacht heeft. Bij deze vordering draait het om de vraag of Özil gehouden is aan het *matching right* van Nike. Bij de beantwoording van deze vraag stelt de Voorzieningenrechter eerst enkele feitelijke omstandigheden vast.

Allereerst overweegt de Voorzieningenrechter dat Nike onbetwist heeft gesteld dat in de voetbalwereld alleen Nike, Adidas en Puma een sponsorcontracten hebben met profvoetballers. Het feit dat Özil enkele keren schoenen van Adidas heeft gedragen, kan dus een mogelijk gevolg zijn van een sponsorcontract met Adidas. Voorts staat het volgens de Voorzieningenrechter voldoende in rechte vast dat Nike in een latere fase van de oorspronkelijke sponsorovereenkomst een nieuw aanbod heeft gedaan aan Özil c.s., maar dat Özil c.s. dit aanbod heeft geweigerd omdat het aanbod niet hoog genoeg is geweest. Deze omstandigheid kan erop wijzen dat Özil c.s. heeft getracht om elders een hoger aanbod te aanvaarden, bijvoorbeeld bij

Wanneer Özil c.s. daadwerkelijk geen contract heeft met derde partijen moet hij dat bewijzen door Özil 180 dagen lang op voetbalschoenen zonder merkaanduiding te laten spelen.

Adidas. Ten slotte heeft Nike onbetwist gesteld dat voetballers die niet onder een contract staan de gewoonte hebben om schoenen te dragen waarvan het merk onzichtbaar is gemaakt. Nu Özil op schoenen van Adidas heeft gespeeld, heeft hij niet conform deze kennelijke gewoonteregel gehandeld. Ook dit wijst erop dat Özil c.s. vermoedelijk contracteert met Adidas.

In het licht van de zojuist genoemde omstandigheden brengt het dragen van Adidas-schoenen tijdens enkele wedstrijden naar de mening van de Voorzieningenrechter redelijkerwijs het gerechtvaardigde vermoeden mee dat Özil een contractuele relatie heeft met Adidas in het kader van sponsoring. De subsidiaire vordering van Nike treft daarom ook doel: zij wordt toegewezen, met dien verstande dat Özil c.s. Nike in de gelegenheid moet stellen om een aanbod te doen die de hoogte van het vermoedelijke aanbod van Adidas evenaart.

Bijzondere bewijsopdracht

De Voorzieningenrechter geeft Özil c.s. ten slotte nog wel de mogelijkheid om het vermoeden dat hij een sponsorovereenkomst met Adidas heeft te ontcrachten. Daartoe geeft de rechter wel een erg bijzondere 'bewijsopdracht': wanneer Özil c.s. daadwerkelijk geen contract heeft met derde partijen moet hij dat bewijzen door Özil 180 dagen lang op voetbalschoenen zonder merkaanduiding te laten spelen. Speelt Özil echter wel op merkschoenen, dan wordt het vermoeden van een contractuele relatie met een derde partij bevestigd, en dan verbeurt Özil c.s. een dwangsom van 150 000 euro per dag vanaf het moment dat dit vermoeden is bevestigd. Voldoet Özil c.s. daarentegen wel aan de bewijsopdracht, dan staat het hem vrij om na 180 dagen te gaan contracteren met andere partijen dan Nike.

Het verdere verloop van de juridische strijd hoeft u, lezer, echter niet via een juridische weg te volgen. Bij een komende wedstrijd van Real Madrid (bijvoorbeeld in de Champions League) hoeft u namelijk slechts vast te stellen welk merk schoenen Özil aanheeft.

Mogelijk een return?

Voorlopig (tot ongeveer 1 maart 2013) speelt Özil dus op schoenen zonder merkaanduiding, althans zolang Özil c.s. in een mogelijk hoger beroep niet in zijn voordeel het vonnis van de Voorzieningenrechter heeft weten te vernietigen. Het verdere verloop van de juridische strijd hoeft u, lezer, echter niet via een juridische weg te volgen. Bij een komende wedstrijd van Real Madrid (bijvoorbeeld in de Champions League) hoeft u namelijk slechts vast te stellen welk merk schoenen Özil aanheeft. Draagt hij schoenen van Nike? Dan is de juridische strijd waarschijnlijk over en heeft Özil c.s. een aanbod van Nike alsnog aanvaard. Draagt hij schoenen van een ander merk, in het bijzonder van het merk Adidas? Dan heeft Özil in appel alsnog de juridische strijd gewonnen, of hij heeft natuurlijk de hoge dwangsom op de koop toe genomen. Draagt hij ten slotte schoenen zonder merkaanduiding? Dan heeft Özil zich simpelweg neergelegd bij het vonnis van de Voorzieningenrechter en is hij vermoedelijk nog in afwachting van een uitspraak in hoger beroep. Wat er ook van dit alles zij, de komende wedstrijden van Real Madrid lijken nu voor de jurist extra interessant te zijn geworden! **N**

1 Rb. Amsterdam (vzr.) 12 oktober 2012, LJN BY0016.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

COLUMN

Liegebeest

Na de uitzending van *Newsnight*, waarin voormalig Brits politicus Alistair McAlpine ten onrechte werd beschuldigd van kindermisbruik, stapte BBC-topman George Entwistle op. Dat ook Nederland zo haar affaires binnen de journalistiek kent, maakt de televisieserie van de onderzoeksjournalisten van het radio-programma *Argos*, die uitgezonden werd in de maanden september en oktober jl., pijnlijk duidelijk.

Fred Teeven.

In één van de laatste afleveringen van *Argos* werd de uitzending 'Moord, doodslag, taakstraf' van ZEMBLA uit 2007 behandeld. Zoals de titel al enigzins doet vermoeden, suggereert ZEMBLA in deze uitzending dat Nederlandse rechters zware misdrijven afdoen met een taakstraf. Zo ook voor de misdrijven doodslag en moord. De ophef die naar aanleiding van de ZEMBLA-uitzending ontstond, was groot. Er werden Kamervragen gesteld en Fred Teeven, toen nog Tweede Kamerlid, zag in de oproer een mooie gelegenheid om zijn wetsvoorstel in te dienen dat de mogelijkheid voor de rechter om een taakstraf op te leggen zou beperken. Er werd een onderzoek ingesteld door de Raad voor de Rechtspraak. De uitkomst van dit onderzoek haalde de stellingen van ZEMBLA hard onderuit; voor moord of doodslag was door de rechter in alle onderzochte gevallen een gevangenisstraf opgelegd. In de gevallen waarin de rechter voor een ander zwaar misdrijf enkel een taakstraf had opgelegd, was telkens een begrijpelijke verklaring, aldus de onderzoekers.

Uit de uitzending van *Argos* blijkt dat ZEMBLA zich gebaseerd heeft op vervuilde cijfers van het Openbaar Ministerie. Het

OM laat in de uitzending weten dat zij destijds de medewerkers van ZEMBLA hebben gewezen op mogelijke fouten in de cijfers. Kees Driehuis, voormalig eindredacteur van ZEMBLA, stelt niets van een mogelijke vervuiling van de cijfers te hebben geweten. De interne aantekening van het OM waaruit de melding aan ZEMBLA zal blijken, erkent hij niet als bewijs. Driehuis geeft echter wel toe dat ZEMBLA ten tijde van het maken van de uitzending op de hoogte was van het feit dat de rechters, die de betreffende zaken over moord en doodslag behandelde, niet alleen een taakstraf hadden opgelegd. ZEMBLA heeft doelbewust de mede opgelegde voorwaardelijke of onvoorwaardelijke gevangenisstraf verzwegen. 'Een kwestie van regiekeuzes en beeldvorming', aldus Driehuis.

ZEMBLA is een informatief programma, maar wil het publiek ook helpen bij het vormen van een opinie. Dit helpen lijkt te bestaan uit het kleuren van haar uitzendingen. Bijvoorbeeld door in de desbetreffende aflevering een veroordeelde met een taakstraf te laten vertellen dat hij het uitvoeren van de taak leuk vindt. Door een boos slachtoffer aan het woord te laten en door het juist gekozen dramatische muziekje af te spelen tijdens het tonen van 'de harde cijfers'. Iedere programmamaker maakt in mindere of meerdere mate gebruik van beeldvorming. Maar met het verzwijgen van de gevangenisstraf in de aangehaalde procedures gaat ZEMBLA te ver. Zij vertelt het publiek de halve waarheid, die, zeker door de provocerende titel van de uitzending, neerkomt op een leugen die het vertrouwen in de rechtspraak heeft aangetast. Natuurlijk behoren journalisten de rechtspraak in de gaten te houden en flink aan de tand te voelen – als waakhonden van de democratie zijn zij daartoe verplicht. Maar ZEMBLA eigende zich op valse gronden het recht toe om de rechterlijke macht aan te vallen. De schade die de rechtspraak hierdoor heeft opgelopen is moeilijk meetbaar alsook moeilijk te herstellen. Waar McAlpine wegens imagoschade naar verluidt bijna 200.000 pond loskreeg van de BBC, blijft de Nederlandse rechtspraak na het incident met ZEMBLA met lege handen achter. In de afleveringen van de serie van *Argos* worden nog verschillende andere fouten van de journalistiek aan de kaak gesteld. Telkens blijkt weer hoe moeilijk de betrokken journalist het vindt om zijn kritische blik op zijn eigen werk te richten. Ik hoop van harte dat de serie een vervolg krijgt. Wellicht dat de aangesproken waakhonden zichzelf dan wel in de voorgehouden spiegel zullen herkennen. **N**

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

IN GESPREK MET

Thierry Baudet

Mr. dr. Thierry Baudet is historicus, rechtsfilosoof, docent, columnist én schrijver van het boek 'De aanval op de natiestaat'. NOVUM sprak met hem over zijn nieuwe boek, zijn visie op de EU en onze eigen soevereiniteit, en het gevaar van het supranationalisme en multiculturalisme.

*Uw boek **De Aanval op de Natiestaat** is een frontale kritiek op supranationalisme en multiculturalisme. Vanwaar uw interesse in deze thematiek?*

Toen ik een jaar of vijf geleden begon aan mijn proefschrift, was ik geïnteresseerd in de onderliggende voorwaarden voor een democratische rechtstaat. Dus niet zozeer in het institutionele raamwerk, maar in de culturele of maatschappelijke precondities. Wat voor samenleving heb je nodig om een dergelijk politiek model te laten werken?

Ik realiseerde me ondertussen dat de natiestaat geleidelijk uitgehold raakt. Het lag voor de hand dat ik mijn onderzoek richtte op de vraag of dat erg is of niet. Of dat daardoor de democratische rechtsstaat wordt aangetast. En inderdaad – dat bleek zo te zijn. De democratische rechtstaat is voor zijn functioneren afhankelijk van de natiestaat. Zij kan alleen bestaan zolang – en voorzover – er sprake is van nationale soevereiniteit.

Dus het Europese eenwordingsproces vormt een gevaar voor de democratische rechtstaat?

Inderdaad. Maar het Europese project – zoals ik het liever noem, want of sprake is van eenwording valt nog te bezien – is slechts één van de zes supranationale organisaties die een aanval op de natiestaat uitvoeren. De andere zijn: het Internationaal Strafhof, de Wereldhandelsorganisatie, de Veiligheidsraad, het Internationaal Gerechtshof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Allen ondermijnen zij de staatssoevereiniteit. Daarmee hollen zij het nationale parlement uit en maken ze van de regering steeds meer een clubje zetbazen. De bevolking verliest zodoende haar vermogen tot zelfbestuur. Bovendien overstemmen supranationale instanties ook onze nationale rechters. Zo raakt ook de nationale rechtsstaat op den duur uitgehold. De politieke orde waarin wij leven is niet langer ons eigen bezit.

En tegelijkertijd zie je een andere grote beweging: dat is massaimmigratie gekoppeld aan een ideologie van ‘diversiteit’: het multiculturalisme. De twee versterken elkaar. Naarmate je meer immigratie hebt, wordt het ook logisch dat groepen hun eigen cultuur houden. En hoe meer groepen met een eigen subcultuur er zijn, des te minder reden is er om immigratie tegen te houden. Er ‘bestaat’ dan immers toch niet langer nog een ‘nationale identiteit’. Dus: de natiestaat wordt van twee kanten uitgehold. Door supranationalisme van boven, door multiculturalisme van onder.

De discussie die ik aanzwengel: hoe verstandig is dat? Als je die vraag hier in Leiden aan de afdeling Internationaal recht stelt antwoordt men: “heel verstandig”. Hun opvatting is dat de natiestaat slecht is en voor oorlog zorgt. Zij menen dat we toe moeten naar een wereld met mondiaal toezicht. Ik vind dat onverstandig. Dergelijk supranationaal bestuur is niet transparant, niet democratisch, en we kunnen het niet ter verantwoording roepen. De burger heeft er geen enkele grip op. Mijn bezwaren zijn fundamenteel – ze hebben betrekking op het *wezen* van het supranationale denken. Maar men wil die bezwaren niet horen. Het anti-nationale denken is een ideologie.

Waar komt die ideologie vandaan?

Allereerst uit het feit dat de verkeerde les is getrokken uit de Tweede Wereldoorlog. De meeste mensen denken dat de grote oorzaak daarvan ‘nationalisme’ was. De daaropvolgende gedachte is dat we natiestaten moeten ontmantelen want die waren verantwoordelijk voor dit ‘nationalisme’. Maar de gedachte is onjuist. Niet alleen ontwikkelt lang niet elke natiestaat een intolerant soort ‘nationalisme’. Maar bovendien: niet nationalisme leidt tot oorlog, maar imperialisme. Nazi-Duitsland was een imperialistische macht. Hitler wilde Europa verenigen. Mussolini wilde een nieuw Romeins imperium vestigen. Zij dachten helemaal niet nationaal! Imperialisme leidt tot oorlog, niet het nationale idee.

De tweede oorsprong van de ideologie is het hippie-gedachtegoed. “Imagine there’s no countries – imagine all the people, living life in peace.” Het idee van de babyboomers was dat als we

foto: Marie-Jeanne van Hövell tot Westerfliet.

identiteit afschaffen of deconstrueren, alle mensen met elkaar bevriend zullen zijn. Ook dat klopt niet. Het omgekeerde is juist waar: als je mensen hun identiteit afpakt, dan worden ze woest. Dan worden ze oorlogszuchtig. Kijk naar Weimar-Duitsland. Of kijk naar Griekenland vandaag de dag.

Is verdergaande Europese integratie inmiddels niet onvermijdelijk?

Als je een gedeelde munt hebt en open grenzen, dan zul je op den duur steeds meer bevoegdheden moeten centraliseren: een Europese minister van financiën die de begrotingen controleert; centraal integratie- en asielbeleid, een centraal veiligheidsbeleid en centraal buitenlandsbeleid. Vroeg of laat kom je uit bij een nieuwe staat. Een Verenigde Staten van Europa. Iedereen die dit ontkent, begrijpt het niet, of liegt. Ronduit lachwekkend zijn VVD en CDA die zeggen dat je wél een gedeelde munt en wél open grenzen moet hebben, maar die tegelijk pleiten tégen een Eurofederatie. Dat kan gewoon niet. Het is in strijd met de zwaartekracht! Een absoluut onhoudbaar standpunt. Domheid of doortrapte strategie? Wie zal het zeggen?

Aan de andere kant heb je de mensen die inzien dat een gedeelde munt en open grenzen dwingen tot de vorming van een federale staat, en die daar dan ook voor pleiten. Denk aan Guy Verhofstadt of Andreas Kinneging. Op zichzelf hebben zij gelijk dat zo’n

Niet nationalisme leidt tot oorlog, maar imperialisme. Imperialisme leidt tot oorlog, niet het nationale idee.

pan-Europese staat de enig houdbare implicatie is van de hele onderneming. Alleen ben ik er van overtuigd dat zo'n Europese federatie onhaalbaar is. Als je kijkt naar de verschillen tussen de landen – de talen en culturen, de historische allianties, de visie op begrotingsbeleid en politieke omgangsvormen: zo'n federatie zal nooit werken! Omdat we elkaar niet verstaan kunnen we nooit een Europabreed publiek debat hebben. Een Europees parlement zou nooit 'democratische' beslissingen kunnen nemen, want er is geen Europees volk dat zich als collectief kan laten vertegenwoordigen. De sociale cohesie ontbreekt.

Als je eenmaal een gedeelde munt en open grenzen hebt, zit je in de fuik van de Europese federalisten. Daar kom je niet meer uit, behalve door de boel te ontmantelen. Dat moeten we dus doen. We moeten af van de euro, en de open grenzen moeten weer dicht. Het is of dat, of het Eurofederalisme.

En hoe zit het met die andere supranationale instanties?

Daar zie je in feite dezelfde fuik. Ook zij kunnen niet functioneren zonder op lange termijn een nieuwe staat te vormen. De Wereldhandelsorganisatie, het Internationaal Strafhof en de Veiligheidsraad vormen tezamen een wereldstaat in embryonale fase. De Wereldhandelsorganisatie lijkt heel veel op de EU in haar beginjaren. Samen met het Internationaal Strafhof en de Veiligheidsraad spint zij een web. En het zou mij niets verbazen als de problemen die wij nu hebben met Brussel over 20 jaar op wereldschaal zullen spelen. We zijn een weg ingeslagen waarin we verstrikt zullen raken. De democratische rechtstaat raken we kwijt.

Dus de voorwaarden dat supranationale organisatie zullen uitmonden in naties zijn: een gedeeld financieel beleid maar ook een het opheffen van de grenzen zoals we dat bij de EU zien. Hoe verhoudt zich dat tot de internationale superstaat?

De Wereldhandelsorganisatie heeft zich al uitgesproken over bijvoorbeeld visumbepalingen van bepaalde landen. Dat lag natuurlijk in de lijn van verwachting. Alleen wie uitsluitend het positieve recht bestudeert zou daarover verbaasd kunnen zijn. Zo is het bij de EU immers ook gegaan. De EU begon met het idee dat we makkelijker handel konden drijven door opheffing van handelsbarrières. Vervolgens: weg met de grenscontroles. Next step was een gedeelde munt. En voordat je het weet, zit je in de fuik. Precies dat is de Wereldhandelsorganisatie nu ook aan het doen. Heel langzaam sluit zich het net. De lidstaten zitten als ratten in de val. Kijk, binnen een nationale staat heb je tenminste

nog verschillende organen die elkaar in toom kunnen houden. Je hebt een parlement, een rechterlijke macht, een regering, en – heel belangrijk! – een publiek debat. Recent nog zagen we dat aan het werk rond het zorgstelsel, dat de regering na druk van de bevolking moest herzien. Op Europees niveau is dat ondenkbaar, laat staan mondiaal.

U levert ook kritiek op de mensenrechten. Maar neem nou de vrijheid van meningsuiting. Is dat geen universeel goed?

Het probleem van de 'universele mensenrechten' is dat hun precieze betekenis nooit evident is. Bovendien dijt hun reikwijdte voortdurend uit. Ik ben groot voorstander van de vrijheid van meningsuiting. Maar lang niet iedereen denkt er zo over. Op deze faculteit vinden sommige collega's dat je de Islam niet te fel mag bekritisieren, dat je moslims moet ontzien. Kortom, dat de vrijheid van meningsuiting hier zijn grens vindt. Vergelijkbare discussies over 'waar ligt de grens' spelen bij alle andere 'fundamentele' rechten. Denk ook aan de vrijheid van vereniging van de SGP. Dergelijke meningsverschillen zullen er altijd zijn. De vraag is op welk niveau we die meningsverschillen willen beslechten. Laten we het over aan het nationale publieke debat en – uiteindelijk – het parlement? Of aan de nationale rechters? Of aan Europese rechters? Of aan wereldrechters? Het wordt steeds een stapje riskanter. Je hebt er steeds minder controle over.

Wat me bovendien stoort in deze discussie, is de morele chantage die voorstanders van supranationalisme uitoefenen. Ze halen excessen aan uit verre landen om aan te tonen dat supranationaal toezicht noodzakelijk is. Maar hier in Nederland hebben wij niet te maken met die excessen. Waarom zouden we dan bereid moeten zijn onze eigen democratische rechtstaat op te geven om via een supranationaal gezag de vrijheid van meningsuiting in bijvoorbeeld Albanië mogelijk in de toekomst te beschermen? En Albanese rechters ook over ons te laten oordelen? We geven een reëel goed op, in ruil voor een abstract en irreëel ideaal.

Multiculturalisme sluit volgens u aan op de uitholling van de democratische rechtstaat.

Zonder gevoel van collectieve identiteit kan een democratische rechtsstaat niet functioneren. Heel simpel voorbeeld: als je met een groepje vrienden stemt over je gezamenlijke vakantiebestemming werkt dat alleen als je toch al samen op reis wilde. Als dat niet zo is, dan zeggen degenen die overstemd werden dat ze gewoon hun eigen plan trekken. Zij voelen zich niet gebonden aan het meerderheidsbesluit. Dergelijke besluitvorming werkt

De Wereldhandelsorganisatie, het Internationaal Strafhof en de Veiligheidsraad vormen tezamen een wereldstaat in embryonale fase.

Vroeg of laat kom je uit bij een nieuwe staat. Een Verenigde Staten van Europa. Iedereen die dit ontkent, begrijpt het niet, of liegt.

dus alleen maar als er een groter geheel is waar iedereen deel van uitmaakt. Maar ook de rechtstaat stoelt op dit principe. Recht bestaat uit vage normen: schending van de eer en goede naam, redelijkheid en billijkheid, dat soort dingen. Daarom moet je als gemeenschap in grote lijnen dezelfde opvattingen van rechtvaardigheid hebben. Anders zal een deel van de bevolking die rechtsorde als onrechtmatig ervaren. Zo is de democratische rechtstaat via talloze draden verbonden met een concept van gemeenschap, van gemeenschappelijkheid, van nationale verbondenheid. Massa-immigratie en multiculturalisme ondermijnen die gemeenschappelijkheid. De EU jaagt die immigratie aan. Door de open grenzen zijn de afgelopen paar jaar alleen al honderdduizenden Oost-Europeanen deze kant op gekomen. Eurocommissaris Cecilia Malmström roept bovendien voortdurend op tot meer immigratie van buiten de EU.

Waarom is dat, denkt u?

Het is bewuste tactiek. Hoe zwakker de nationale identiteiten worden, des te meer legitimiteit heeft het overkoepelend verband. Als Europa niet langer bestaat uit natiestaten, maar uit regio's met allemaal verschillende mensen en verschillende religies – dan is er nog maar één instantie die daar bovenuit kan stijgen en de politieke orde kan handhaven. De EU. Het is een oud principe. Verdeel en heers. Divide et Impera.

Maar hoe zit het met al die verschillende mensen van verschillende afkomst en verschillende religies die al generaties in Nederland wonen? Wat doen we daarmee?

In *De Aanval op de Natiestaat* pleit ik voor een nieuw soort nationalisme. Multicultureel nationalisme. Ik denk dat al die culturen en al die etnische achtergronden een verrijking kunnen zijn. Grote beschavingen zijn altijd een smeltkroes. De Romeinen leerden van de Grieken, Marco Polo bracht de meest geweldige ideeën mee van de Chinezen, Hugenoten kwamen eeuwen terug al naar hier en brachten tal van waardevols. Allemaal prachtig. Maar we moeten wel kritisch durven zijn. Het doel moet zijn om gezamenlijk een nieuw geheel te vormen. Wie zegt dat een natie mensen buitensluit, vergeet dat je mensen er ook in kan verwelkomen. Als je uit angst mensen buiten te sluiten de eigen identiteit ontkent – juist dan sluit je mensen buiten. Want nieuwe burgers kunnen dan onmogelijk worden opgenomen in de gemeenschap. Dus: multicultureel nationalisme. Wees open voor iedereen, maar stel wel eisen. Daarnaast pleit ik voor soeverein kosmopolitisme. Je kunt als land ongelooflijk open zijn voor handel en internationale samenwerking. Zonder nationale soevereiniteit op te geven. Je blijft als land gewoon de baas over je eigen wetten en regels – maar gericht op de wereld, niet naar binnen gekeerd.

Wat zou u doen als u morgen in de schoenen van voorzitter Van Rompuy zou staan?

Een conferentie beleggen met alle staatshoofden van de Eurozone. In het geheim afspreken om de Euro te ontbinden en per 1 januari 2013 terug te keren naar de eigen nationale munt. De scenario's liggen er – topeconomen hebben allang uitgedacht welke stappen daarvoor moeten worden gezet. Het leidt tot korte onrust en daarna herstel van de economie. Het is gunstig voor

Mr. dr. Thierry Baudet. (Foto: Marco Bakker)

bijna iedereen. Daarna de open grenzen ontmantelen en de grenscontroles opnieuw invoeren. Een einde maken aan de enorme volksverhuizingen die ons continent ontwrichten.

En ten slotte: een commissie instellen die van de harmonisatieregels erkenningsregels moet maken. Daardoor zal de regeldruk uit Brussel drastisch verminderen. Wat overblijft is een klein verband waarbij je alleen samenwerkt voor dingen waar je echt belang bij hebt. We raken een bureaucratisch moloch kwijt. We stuiten de aanval op de natiestaat. De democratische rechtstaat wordt hersteld.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

OPINIE

Invloed van het slachtoffer op de causaliteit

Van tijd tot tijd duikt er in de voorgeschreven jurisprudentie een arrest op waarin de Hoge Raad, (onbedoeld) naast antwoorden ook vragen oproept over de toepassing van het recht. Zo ook, of misschien zelfs in het bijzonder, bij het vak Straf- en Strafprocesrecht. In een voorgeschreven arrest uit 1996, welke bekend is geworden onder de naam “Niet-behandelde Longinfectie”, laat de Hoge Raad het aan het slachtoffer het delict te kwalificeren. Doordat het slachtoffer na een schietpartij van een mogelijk levensreddende medische behandeling afziet komt zij te overlijden waardoor doodslag, ten tijde van de zitting bewezen kan worden. Hoeveel invloed mogen slachtoffers of de stand van de medische wetenschap hebben op de causaliteit en kwalificatie van een delict? En mag de bewuste keuze van het slachtoffer voor het intreden van een bepaald gevolg een delict kwalificeren?

Wat voorafging

Op 15 juli 1994 mondde te Den Haag een huiselijke ruzie uit in een schietpartij. Het slachtoffer, Nathalie K. werd na een hevige woordenwisseling door haar vriend beschoten waarbij de kogel haar hals doorboorde en het ruggenmerg tussen de vierde en vijfde nekzwervel verscheurde. Hierdoor raakte zij vanaf haar nek verlamd, werd zij permanent incontinent en kon zij niet langer geheel zelfstandig ademhalen. Als gevolg hiervan ontwikkelde zich bij haar een longontsteking die “gezien de technische kennis en kunde van de wetenschap” te behandelen was.¹ Nathalie zag echter af van de behandeling en overleed enkele dagen na de schiet-

partij. De neuroloog concludeerde in zijn rapport dat “gezien haar jonge leeftijd [zij] in het gunstigste geval mogelijk meer dan 10 jaar [had kunnen voortleven]” doch onder omstandigheden die men “niemand zou toewensen”.² Omdat de longontsteking het direct gevolg was van de verlamming van Nathalie’s ademhalingsmusculatuur werd causaliteit aangenomen en werd haar vriend veroordeeld voor doodslag, ongeacht of het intreden van de dood een gevolg was van Nathalie’s eigen keuze. Het arrest zou een standaardarrest worden in de strafrechtspraak met betrekking tot causaliteit.

Van antwoorden komen vragen

Het slachtoffer heeft hier ontegenzeggelijk een grote invloed gehad op de kwalificatie van het delict. Dat het slachtoffer uiteindelijk aan de complicaties van haar verwondingen zou zijn overleden, lijdt geen twijfel. Hiermee zou de causale keten van gebeurtenissen, die een gevolgdeldict als doodslag vereist uiteindelijk zijn voltooid. Doch dat, op het moment dat de zaak diende, de vereiste ‘dood’ ook was ingetreden en het delict dientengevolge ook als doodslag gekwalificeerd kon worden, was het gevolg van Nathalie’s eigen keuze. Had zij dit niet gedaan dan was zij ten tijde van de rechtszaak mogelijk nog in leven geweest en was haar vriend naar alle waarschijnlijkheid veroordeeld voor zware mishandeling (mogelijk met de dood tot gevolg) of poging tot doodslag.

Dat de Hoge Raad zich realiseert dat de keuze van het slachtoffer

Moet het iemand zo ernstig pesten of bedreigen dat die iemand er uiteindelijk voor kiest een einde aan zijn leven te maken voorts ook onder doodslag vallen?

een bijzondere schakel vormt in de keten van gebeurtenissen blijkt uit haar overweging 5.4.2. De Hoge Raad weerlegt hierin de stelling dat de dood van Nathalie het gevolg is van haar eigen keuze: “de verdachte [heeft immers] omstandigheden in het leven heeft geroepen die het slachtoffer ertoe hebben gebracht de beslissing te nemen af te zien van de medische behandeling”.³ De Hoge Raad leidt hieruit af dat de dood van het slachtoffer op het moment van de rechtszaak een direct, onafwendbaar gevolg was van de gedraging van verdachte, een discutabel standpunt! Daarmede is in het artikel 287 Sr. het “scheppen van omstandigheden waardoor een ander uiteindelijk zelf voor de dood kiest” niet zó strafbaar gesteld. Het artikel 287 ziet toe op het “opzettelijk een ander van het leven beroven” hetgeen een gedraging vereist die een ander ook daadwerkelijk van het leven berooft, niet hiertoe enkel omstandigheden in het leven roept die de levensvreugde beïnvloeden. Een dergelijke interpretatie zou een verruiming van het artikel 287 betekenen.

Aansluitend roept de overweging van de Hoge Raad vragen op over de precieze aard van doodslag. Moet het iemand zo ernstig pesten of bedreigen dat die iemand er uiteindelijk voor kiest een einde aan zijn leven te maken voorts ook onder doodslag vallen wanneer zij op de dood van het slachtoffer waren gericht, het zijn immers ook “omstandigheden [...] die het slachtoffer ertoe hebben gebracht”...

De lezer aan zet

Ontegenzeggelijk heeft verdachte met het schot op zijn vriendin beoogd haar om het leven te brengen en het lijdt geen twijfel dat het slachtoffer uiteindelijk ook aan de gevolgen van het schot overleden zou zijn. Toch heeft het slachtoffer met het afzien van een behandeling van de longontsteking feitelijk het delict ten tijde van de rechtszaak gekwalificeerd als doodslag. Het zware lichamelijk letsel wat haar was toegebracht, had immers wel de dood tot gevolg alleen niet noodzakelijkerwijs op dat moment waardoor het hier aan de keuze van het slachtoffer werd gelaten of verdachte voor doodslag, poging tot doodslag of zware mishandeling wordt veroordeeld. Of dit in dit geval terecht was en of doodslag inderdaad de passende kwalificatie voor het delict was laat ik aan u. Het verschil in kwalificatie mag een nuanceverschil lijken, maar de maximale strafmaat verschilt vijf jaar. **N**

- 1 Hoge Raad (Strafkamer), 25 juni 1996, NJ 1997, 563, rapport neuroloog (voor verwerping van het verweer gebruikt)
- 2 Hoge Raad (Strafkamer). o.c.
- 3 Hoge Raad (Strafkamer), 25 juni 1996, NJ 1997, 563, r.o. 5.4.2.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

DE STELLING

“Het koningshuis mag geen staatsrechtelijke rol van belang meer spelen”

“Rutte en Samsom zijn nu aan zet”, kopte een artikel op nrc.nl van 13 september jongstleden, net na de Tweede Kamerverkiezingen. De koningin zou immers voor het eerst in de geschiedenis geen rol gaan spelen in de formatie van een nieuw kabinet. Aanleiding was een wijziging van het reglement van orde van de Tweede Kamer op voorstel van D66. Hierdoor zal de koningin na de verkiezingen niet langer alle fractievoorzitters ontvangen en vervolgens een informateur aanwijzen. Reden genoeg voor de NOVUM om het restaurant van het KOG in te duiken en studenten de volgende stelling voor te leggen:

“Het koningshuis mag geen staatsrechtelijke rol van belang meer spelen”

“Ik denk dat de koningin zich niet inhoudelijk zou moeten bemoeien met het maken van wetten en de totstandkoming van de regering.”

Dunja Bacchus, eerstejaars student rechtsgeleerdheid

“Om te beginnen ben ik een groot fan van Koninginnedag. Maar wat ik mij vooral afvraag is op grond waarvan de koningin gekwalificeerd is om een staatsrechtelijke rol te vervullen. De positie van de koningin is erfelijk, daar heeft zij niks voor hoeven te doen. Zij is daardoor niet meer bevoegd dan ieder ander. Voor de wet is iedereen gelijk, waarom geldt dit dan niet voor de koningin? Daarom twijfel ik of de koningin een staatsrechtelijke rol zou moeten vervullen. Een politicus bijvoorbeeld heeft veel meer ervaring en kan daardoor beter aanwijzingen geven en beslissingen nemen. Ik denk dat de koningin zich niet inhoudelijk zou moeten bemoeien met het maken van wetten en de totstandkoming van de regering. Het is eigenlijk heel onduidelijk voor het volk wat de koningin precies doet. Ik vind openbaarheid heel belangrijk. Wanneer je de taken van de koningin overlaat aan de regering is hier veel meer controle op. Om de koningin helemaal af te schaffen vind ik zonde, zij vervult een leuke en goede ceremoniële functie. Bovendien kan zij wel een bepaald evenwicht bieden. Ik zie voor de koningin een rol weggelegd waarin zij optioneel advies kan geven aan de regering indien zij daarom vragen of daar behoefte aan hebben. Zij heeft toch al enige jaren ervaring en kan misschien met een meer objectieve blik naar bepaalde zaken kijken en aan de hand daarvan haar advies geven.”

“In mijn ogen is een Koning als staatshoofd dan ook een essentieel onderdeel binnen ons staatsbestel en moet het koningshuis een staatsrechtelijke rol van betekenis blijven spelen.”

Richard van Oevelen, derdejaars student rechtsgeleerdheid en notarieel recht

Bijna tweehonderd jaar geleden kregen wij, na eeuwenlang een republiek te zijn geweest, een monarchistische staatsvorm. Veel positieve ervaringen hadden we op dat moment niet met monarchen, dus het Nederlandse koningshuis diende zich te bewijzen. In het hebben van een Koning als staatshoofd zit per definitie een bepaalde mate van continuïteit besloten. In een wereld van politiek is enige stabiliteit een grote meerwaarde voor het overheidslichaam. Het hebben van een onverkozen staatshoofd heeft bovendien het grote voordeel dat enige legitimiteit van het ambt ontbreekt. Vaak wordt dat als belangrijk argument gebruikt voor het afschaffen van de monarchie, maar in mijn ogen schuilt daar nu juist de grote meerwaarde. Zodra een staatshoofd verkozen is en hij legitimiteit van zijn kiezers heeft verkregen, wordt het staatshoofd een machtsfactor die we juist met onze constitutionele constructie uit hebben willen sluiten. Daarnaast zal een verkozen staatshoofd per definitie niet langer politiek neutraal kunnen zijn. Het inherente gevolg daarvan is dat altijd een deel van de bevolking zich niet vertegenwoordigd voelt. Zeker in een tijd waarin we steeds individualistischer worden, is een samenbindingsfactor in de vorm van een onverkozen, politiek neutraal staatshoofd van groot belang. In mijn ogen is een Koning als staatshoofd dan ook een essentieel onderdeel binnen ons staatsbestel en moet het koningshuis een staatsrechtelijke rol van betekenis blijven spelen.

“Ik vind het toch wringen dat de koningin veel macht krijgt louter vanwege het feit dat ze geboren is in een bepaald gezin.”

Sofie Rijnvos, tweedejaars student fiscaal recht

De politieke invloed van de koningin dient zo klein mogelijk gemaakt te worden. Ze moet wel op de hoogte zijn van wat er zich in de Nederlandse politiek afspeelt – ze wordt immers toch onderdeel van de regering – maar ze mag daar niet haar stempel op drukken. Ik vind dat de koningin dus niet mag bepalen wie uiteindelijk de informateur wordt. De betreffende partijen kunnen daar ook zonder hulp wel uit komen, tussenkomst van de koningin is dus overbodig. Ik vind het toch wringen dat de koningin veel macht krijgt louter vanwege het feit dat ze geboren is in een bepaald gezin. Wel is het zo dat de koningin een gezicht geeft aan Nederland. Zij kan Nederland veel beter in het buitenland representeren dan bijvoorbeeld een president. Veel landen zijn nou eenmaal dol op het koningshuis. Dat maakt haar belangrijk bij tripsjes naar het buitenland. De rol van de koningin moet zich dus vooral toespitsen op de ceremoniële kant van het koningschap – het lintjes knippen – en de pr-functie die ze vervult in het buitenland.

“Aan de andere kant kan de koningin wel een stabiele factor zijn in de politiek, een tegenwicht bieden. Elk land heeft iemand nodig met ervaring.”

Nadia Kadhim, tweedejaars student rechtsgeleerdheid

In de kabinetsformatie speelt de koningin nu geen rol meer. Dat vind ik goed. Het is gek dat iemand voorrechten heeft omdat hij of zij in een bepaalde familie geboren is. Daarbij kost het koningshuis, en alle ceremonies die daarbij horen, erg veel geld. Dat vind ik verspilling. Aan de andere kant kan de koningin wel een stabiele factor zijn in de politiek, een tegenwicht bieden. Elk land heeft iemand nodig met ervaring. Zij draait al decennia mee, en dat kan door de ministeriële verantwoordelijkheid. Daarbij is ze ook het gezicht van Nederland. Uiteindelijk ben ik niet pro-koningshuis. Maar alles om te gooien en een republiek te worden, zou ook rommelig zijn. Eigenlijk ben ik dus neutraal.

BOEKRECENSIE

De Vrije Moraal – Seks, drank en drugs in de Tweede Kamer

Na tien jaar stopt D66-er Boris van der Ham er mee als Kamerlid. Deze zomer verscheen zijn nieuwste boek “De Vrije Moraal – Seks, drank en drugs in de Tweede Kamer”. Voor de laatste keer, om het af te leren, geeft de D66-er een pleidooi voor de vrije moraal.

Het voormalig Kamerlid is een zoektocht begonnen naar de ontstaansgeschiedenis van de vrijheden rond seks, drank en drugs. Onderwerpen zoals genotsmiddelen en seks leiden niet alleen in de samenleving tot heftige discussies, waardoor het ook thema’s zijn die regelmatig terugkeren in de politiek. Voor zijn zoektocht heeft Boris van der Ham zich beperkt tot de archieven van de Tweede Kamer. Uit de debatten van de afgelopen eeuwen lijkt het te gaan om een strijd tussen de christelijke moraal en de vrije moraal. Toch handelen de politici lang niet altijd zo zwart-wit wanneer de feitelijke toestand om praktische maatregelen vraagt.

In dit artikel zal aan de hand van een aantal voorbeelden van de gevoerde debatten over genotsmiddelen een indruk worden gegeven hoe de standpunten van politici niet alleen verschilden van elkaar, maar ook door de jaren heen veranderden. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan het pleidooi voor de vrije moraal.

De vrije moraal, de christelijke moraal of een praktische aanpak

Opvallend is dat de liberale wetgeving rondom seks, drank en drugs reeds is opgekomen in de tijd van Napoleon. Toen Nederland bezet werd door Frankrijk werd in 1811 de ‘Code Pénal’ ingevoerd. Het uitgangspunt was de scheiding van kerk en staat. Het gevolg daarvan was dat de overheid zich niet meer behoorde te bemoeien met persoonlijke kwesties. De eigen

De discussies van de laatste jaren rondom drugs lijken soms verdacht veel gemeen te hebben met de discussies over drank in de negentiende eeuw.

keuze is hetgeen wat centraal stond, zolang daarbij geen anderen geschaad of lastig gevallen werden.

De discussies van de laatste jaren rondom drugs lijken soms verdacht veel gemeen te hebben met de discussies over drank in de negentiende eeuw. De mate van het alcoholgebruik in de negentiende eeuw was een groot probleem. Daarnaast was er ook het gevaar voor de volksgezondheid door de vele illegale stokerijen die onzuivere alcohol op de markt brachten. De christelijke Kamerleden waren van mening dat de wet weer een voorbeeld moest stellen aan de samenleving. Uiteindelijk waren ook de liberalen overtuigd dat ingrijpen noodzakelijk was. Immers het forse alcohol gebruik leidde regelmatig tot huiselijk geweld, vechtpartijen op straat en andere verstoringen van de openbare orde. Kortom: derden werden geschaad door het overmatige drankgebruik van anderen. Maatregelen zoals de invoering van vergunningen voor het schenken van alcohol en sluitingstijden van kroegen werden getroffen.

Behalve opium, waren drugs waren weinig onderwerp van discussie voor de Tweede Wereldoorlog. Van der Ham merkt op dat de problemen met drank en drugs in vergelijking met zedenonderwerpen meer praktisch dan ideologisch benaderd worden. Dat blijkt ook wel aangezien opiumgebruik in Nederlands-Indië gereguleerd werd door de overheid. De gedachte hierachter was dat op deze wijze gezondheidsschade kon worden voorkomen of beperkt. Door de jaren heen veranderde het beleid rondom opium nog al eens. Een tijd lang werden strengere regels gehanteerd met als gevolg dat de illegale verkoop sterk toenam. De politiek reageerde hierop door het vergunningstelsel weer te versoepelen. Na de Tweede Wereldoorlog besloot de Nederlandse regering van koers te veranderen en de praktische aanpak achterwege te laten. Er werd in 1960 Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties gesloten over de handel en het gebruik van drugs. Drugs mochten voortaan alleen nog gebruikt worden voor geneeskundige en wetenschappelijke doeleinden. In de Tweede Kamer werd weinig aandacht besteed aan dit verdrag. Slechts één (sociaaldemocratisch) Kamerlid stelde de vraag of het wel juist was dat er geen onderscheid in de soorten drugs werd gemaakt, maar de regering vond onderzoek hiernaar niet belangrijk.

Het persoonlijke gebruik van drugs ging rustig door en zo ook op het Holland Popfestival in het Kralingse Bos in de jaren '70. De politie besloot hier niet tegen op te treden. Dit wordt gezien als het begin van het gedoogbeleid. Bij het gedogen van *alle* drugs werden toch wel vraagtekens gesteld. De nieuwe drug heroïne zorgde voor veel verslaafden en de overstap van cannabis naar heroïne was erg gemakkelijk bij de drugsdealer. De gereformeerde partij ARP vond het tijd voor verandering hierin en was voorstander van gehele legalisatie van cannabis. Regulering zou meer opleveren dan verbod, daarnaast zouden mensen verantwoord gebruik kunnen maken van cannabis. In 1976 werd het beleid om geen prioriteit te geven aan de vervolging van gebruik en verkoop van softdrugs voortgezet door de rooms-katholieke Van Agt. Het niet ook opnemen van een regeling voor de handel en teelt van cannabis werd als een gemiste kans gezien door D66-Kamerlid Imkamp. Op deze wijze werd namelijk de legale wereld vermengd

met de onderwereld. De samenstelling van cannabis is de laatste jaren steeds sterker geworden, terwijl de natuurlijke stoffen erin juist afnamen. In de huidige discussies blijkt dat in de politiek weer een stap terug wordt gedaan, met plannen zoals coffeshops tot besloten clubs om te vormen.

De discussies over drankgebruik zijn in de Tweede Kamer ook weer opgeleaid, doordat de Nederlandse jongeren in Europa bekend staan als de 'zuipschuiten' van Europa. Tevens is in een onderzoek aangetoond dat ook bij een beperkte alcoholconsumptie jongeren onherstelbare hersenschade oplopen. Hierop volgden verschillende voorlichtingscampagnes. Maar er werd ook gesteld door sommigen dat de minimumleeftijd voor drank verhoogd moet worden naar achttien. Ondanks dat de jongeren die bekend staan als zuipschuiten nu al minderjarig zijn, wordt het ophogen van de minimumleeftijd toch als een effectieve maatregel gezien.

Uit de huidige feesten, zoals het dancefeest Sensation, blijkt dat sinds het Holland Popfestival er steeds meer praktische maatregelen zijn bijgekomen. Terwijl in de Tweede Kamer gediscussieerd wordt over een wietpas, lijken in de praktijk de discussies over moraal geen rol te spelen. Er wordt gehandeld vanuit de realiteit dat sommige mensen nu eenmaal wel eens een pilletje nemen tijdens een avond dansen. Er wordt gekeken naar hoe een leuke, maar veilige avond verzorgd kan worden. Op Dance Sensation

Van der Ham heeft de vrije moraal helder uiteengezet in twee heldere principes en tegelijkertijd deze genuanceerd door aan te geven dat deze niet onverkort gelden.

werd in alles voorzien: EHBO, voorlichtingstandjes over voorbehoedsmiddelen en drugsgebruik en uiteraard eetkraampjes.

Boris van der Ham heeft met de debatten over de controversiële onderwerpen laten zien dat de politieke partijen vaak in strijd zijn met elkaar, maar ook tot een gezamenlijke oplossing kunnen komen. Een fascinerend aspect, wat Van der Ham waarschijnlijk niet wilde benadrukken, maar wat wel de typische poldercultuur weergeeft. De partijen kunnen verschillende overtuigingen hebben, maar dat wil dus nog helemaal niet zeggen dat deze verschillende uitgangspunten niet tot hetzelfde resultaat kunnen leiden. Een constante koers is er echter nooit gevaren. Dit heeft te maken met de opkomst van nieuwe drugs en nieuwe problemen. Hierdoor veranderden bij beide partijen regelmatig de opvattingen over de huidige wetgeving. Ondanks de gewijzigde meningen, zijn de opvattingen van de liberalen altijd gebaseerd gebleven op de principes van de vrije moraal.

Op dit moment lijkt de politiek overtuigd de oplossing te vinden in strengere regelgeving. De redenen waarom in de 19^e eeuw tot regulering van de productie van alcohol is overgegaan en in de jaren 20 van de vorige eeuw om de regelgeving omtrent opium te versoepelen, lijken te zijn vergeten. Gaat nieuwe wetgeving ditmaal er wel voor zorgen dat de problemen van criminaliteit en het 'zuipschuiten' imago aangepakt worden? Wellicht willen politici het wiel graag opnieuw uitvinden. Gelukkig dat in de praktijk met een blik op de realiteit wordt gewerkt.

De vrije moraal

De vrije moraal stelt de eigen keuze centraal. Boris van der Ham meent dat het uitgangspunt is dat mensen vrij moeten zijn over hun eigen lichaam en geest te beschikken en om zelfstandige keuzes te maken. De bijkomende risico's doen daar niet aan af. Maar aan deze eigen keuze moeten volgens hem ook grenzen zitten, want helaas kunnen ook keuzevrijheden nadelige gevolgen hebben. Kan namelijk van een drugsverslaafde gezegd worden dat hij/zij nog echt vrij is om zijn eigen keuze te maken of is die keuze door de verslaving niet juist weggenomen? Van kinderen wordt gezegd dat zij wettelijk beschermd moeten worden omdat zij niet in staat zijn hun eigen beslissingen te nemen. Zij kunnen de risico's niet goed overzien. De risico's die jongeren lopen bij bijvoorbeeld alcoholconsumptie zijn daarnaast ook vele mate groter en daarom verdienen zij extra bescherming. Om een weloverwogen zelfstandige keuze te kunnen maken vindt Boris van der Ham het belang van informatie dan ook zeer belangrijk.

Bij de vrije moraal is het schadebeginsel een ander belangrijk principe. De grens van de keuzevrijheid die een individu heeft, houdt op waar het tot schade leidt bij anderen. Vaak zijn de grenzen overduidelijk, zoals bijvoorbeeld mensenhandel in de prostitutie of kinderpornografie. Boris van der Ham neemt het voorbeeld van cocaïnegebruik om aan te geven dat er ook grijze gebieden zijn. Bij de productie tot aan de verkoop van cocaïne is er veel onderdrukking van de lokale boeren, maffiageweld en corruptie in Zuid-Amerika. Is de schade die als gevolg daarvan geleden wordt te ver afgeleid van het cocaïnegebruik of zijn gebruikers medeverantwoordelijk? Het schadebeginsel gaat veel verder dan ooit geregeld

kan worden door de overheid en vraagt dan ook morele verantwoordelijkheid van de mensen zelf.

Van der Ham heeft de vrije moraal helder uiteengezet in twee principes en tegelijkertijd deze genuanceerd door aan te geven dat deze niet onverkort gelden. Helaas beantwoordt hij niet de vraag van de lezer: "Waarom moet ik de vrije moraal kiezen boven de christelijke moraal dan wel een andere ideologie?" Een antwoord zou kunnen zijn dat de vrije moraal een goed uitgangspunt is in een democratie met vele verschillende geloven en opvattingen om zowel meerder- als minderheden de keuze te geven hun leven in te richten naar eigen overtuiging.

Een eeuwige discussie

De geschiedenis ontstaansgeschiedenis van de vrijheden rond seks, drank en drugs laat zien dat er alles behalve eenstemmigheid is omtrent de kwesties. Desondanks kunnen de politici soms ook tot overeenstemming komen, al is dat nooit van lange duur. De politiek voert een eeuwige discussie of er grenzen gesteld moeten worden aan de eigen keuze van mensen. Daar is het gebruik van genotsmiddelen een uitstekend voorbeeld van. En als er dan al overeenstemming bestaat over de noodzaak van grenzen, volgt de discussie waar die grens moet liggen. Vervolgens hoeft er maar iets te gebeuren en de discussie herhaalt zich.

"De Vrije Moraal – Seks, drank en drugs in de Tweede Kamer" is een boek dat niet alleen een interessante beschrijving geeft van de politieke discussies over seks, drank en drugs die plaats hebben gevonden in de Tweede Kamer, maar ook uitleg geeft over de principes ten grondslag liggend aan de vrije moraal. De voorbeelden geven aan dat de principes ongewijzigd blijven, maar dat nieuwe inzichten en nieuwe problemen in de samenleving kunnen leiden tot een gewijzigd standpunt. Hoewel het boek meer beschrijvend is dan een echt pleidooi geeft voor de vrije moraal, is het toch een aanrader om te lezen. De vrije moraal is een onderwerp dat altijd actueel is en het is dan ook zonder twijfel dat de onderwerpen rondom seks, drank en drugs altijd ter discussie zullen worden gesteld. **N**

[Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl](mailto:novum@law.leidenuniv.nl)

EHRM: Staat mocht Telegraaf-journalisten niet afluisteren

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft De Telegraaf gelijk gegeven in een zaak rond het afluisteren en gijzelen van twee journalisten. Door dit te doen heeft de Staat artikel 10 EVRM geschonden. Dit is het derde arrest op rij waarin Nederland een tik op de vingers krijgt over de manier waarop omgegaan wordt met journalistieke bronbescherming. Dat gebeurde eerder in het Voskuil-arrest en het Sanoma-arrest.

Arrest nalezen?

EHRM 22/11/2012, zaaknr. 39315/06

Bron: recht.nl

Vrijspraak oud-rechters in meinedzaak

Twee oud-rechters die werden verdacht van het plegen van meened zijn vrijdag door de rechtbank in Utrecht vrijgesproken. De rechtbank oordeelde dat er onvoldoende bewijs is om tot een veroordeling te komen.

De rechtbank moest beoordelen of er bewijs is voor de verdenking dat de twee onder ede valse verklaringen hebben afgelegd, op de vraag of ze bevriend met elkaar waren en bij elkaar over de vloer kwamen en of ze met elkaar over de zogenoemde Chipsholzaak gesproken hebben.

Uitspraak nalezen?

LJN: BY4038 / LJN: BY4036

Relschoppers moeten bijdragen aan schadefonds

Het Hof in Leeuwarden heeft bepaald dat een verdachte 500 euro moet storten in een schadefonds voor de inwoners van Haren. De man was betrokken bij de rellen die uitbraken tijdens het 'facebookfeest' in het Groningse dorp. Het OM beschouwde de zaak als testcase en wil dergelijke schadefonds in de toekomst vaker inzetten.

Bron: recht.nl

Telefoonproviders verplicht per seconde af te rekenen

Op 1 januari 2013 wordt een vierde lid toegevoegd aan artikel 7.2a Telecommunicatiewet. Telefonieproviders zijn dan verplicht ten minste één abonnementsvorm aan te bieden met bellen per seconde in plaats van per minuut en zonder starttarief.

Bron: recht.nl

VERDIEPING

Advocaten door de wet gebonden

Moszkowicz lijkt het eerste “slachtoffer” te zijn van een nieuwe voortvarendheid van lokale Dekens sinds staatssecretaris Teeven eind vorig jaar bekend maakte het toezicht op de advocatuur te willen intensiveren.

In de witbetonnen F-toren van de Amsterdamse rechtbank aan de drukke Pernassusweg 220 hoorde de Amsterdamse advocaat Gabriël Meijers het relaas van de Deken van de Amsterdamse Orde van Advocaten, Germ Kemper, aan. Zijn cliënt zou stelselmatig contant geld van cliënten aannemen, niet tijdig de jaarstukken deponeren en bij voortduring niet voldoen aan de verplichting tot het behalen van de vereiste opleidingspunten. De Deken kenschetste het gedrag van de beklagde zelfs als “uiterst schadelijke voor het beeld van de advocatuur”.¹ Meijers’ cliënt, de fameuze Amsterdamse strafpleiter Bram Moszkowicz, was zelf om principiële redenen niet aanwezig en beriep zich ten aanzien van de contante betalingen op zijn geheimhoudingsplicht. Het ontbreken van de vereiste opleidingspunten erkende Moszkowicz bij monde van Meijers, maar dit gaf volgens de verdediging geen aanleiding tot onvoorwaardelijke schorsing. De Deken verzocht de Raad van Discipline echter Moszkowicz een jaar te schorsen, waarvan een half jaar voorwaardelijk, zowel dit als komend jaar 30 opleidingspunten te halen en voor het eind van dit jaar de jaarstukken over 2009 en 2010 bij de hem inleveren. Hierop volgde 30 oktober de uitspraak van De Raad van Discipline.

Naast de onvermijdelijke discussie over het doel en de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht roept de zaak ook vragen op rondom het toezicht op advocaten. Moszkowicz lijkt het eerste “slachtoffer” te zijn van een nieuwe voortvarendheid van lokale Dekens sinds staatssecretaris Teeven eind vorig jaar bekend maakte het toezicht op de advocatuur te willen intensiveren. Teeven wil hiertoe de Advocatenwet uit 1952 wijzigen om zo Dekens meer mogelijkheden te geven in opspraak geraakte broeders sneller en doeltreffender aan te pakken. Zo wil hij de vijf “kernwaarden van de advocatuur” in de wet opnemen in een nieuw artikel 10a en ministerieel toezicht op regelgeving van de Orde van Advocaten voor de beroepsgroep.² Met name dit laatste is controversieel. Immers, als een der belangrijkste opposanten in rechtszaken mag de overheid in geen geval een sturende rol krijgen binnen de advocatuur.

Advocatenwet 1952 & Nederlandse Orde van Advocaten

Op 1 oktober 1952 trad de Advocatenwet in werking. Zij had tot doel de “instelling van een Nederlandse orde van advocaten alsmede regelen betreffende orde en discipline voor de advocaten en procureurs”.³ Zodoende werd de Nederlandse Orde van Advocaten (NOVA) bij wet opgericht met aan het hoofd de Algemene Raad, voorgezeten door de landelijke Dekens, die ieder jaar in november werd gekozen door het College van Afgevaardigde. De orde werd gevormd uit alle advocaten gezamenlijk die in Nederland waren ingeschreven. Aldus werd voortaan iedere advocaat van rechtswege lid van de orde. Daarbij kreeg elk van de 19 arrondissementen zijn eigen plaatselijke orde bestuurd door een Raad van Toezicht, voorgezeten door een lokale Deken.

Naast het toezicht houden op de “uitoefeningen van de praktijk” werd de NOVA ook gerechtigd verordeningen vast te stellen “in het belang van een goede uitoefening van de praktijk”.⁴ Het College van Afgevaardigde werd krachtens artikel 28, lid 1 Aw

Strafrechtadvocaat Bram Moszkowicz.

belast met het vaststellen van de nodige verordeningen. Deze verordeningen zijn verbindend voor alle in Nederland ingeschreven advocaten alsmede voor bezoekende advocaten en dienen, net als nieuwe wetgeving afgekondigd te worden in de Nederlandse Staatscourant. Tevens moeten verordeningen, na hun vaststelling onverwijld worden medegedeeld aan de Minister van Justitie voor een “toetsing achteraf”.⁵ Op deze manier werd de onafhankelijkheid van de advocatuur gewaarborgd. De Minister kon immers een verordening wel bij koninklijk besluit vernietigen, maar kon niet treden in de interne besluitvorming en zo de inhoud van een verordening beïnvloeden.

Een indruk van het probleem

Sinds haar oprichting heeft de NOVA driemaal een omvangrijke verklaring van gedragsregels voor de advocatuur gepubliceerd, respectievelijk in 1968, 1980 en 1992.⁶ Deze laatste bevat 38 regels die toezien op, op het eerste gezicht vanzelfsprekende zaken. Zo luidt regel 5: “het belang van de cliënt, niet enig eigen belang van de advocaat, is bepalend voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen”, of regel 23: “de advocaat is gehouden tot nauwgezetheid en zorgvuldigheid in financiële aangelegenheden”. Mocht een cliënt niet tevreden zijn met de manier waarop hij is behandeld of een advocaat het niet zou nauw neemt met de regels, dan kunnen zowel de cliënt als justitie hun grieven voorleggen aan de lokale Deken die gehouden is een onderzoek in te stellen naar de klacht. Over het jaar 2011 werd 1200 keer een dergelijk onderzoek ingesteld.⁷ Uiteindelijk werden 348 klachten door de Raad van Discipline (deels) gegrond verklaard waarvan het grootste deel ging om “eenmalige en/of kleinere vergrijpen waarvoor of geen maatregel of een waarschuwing werd opgelegd”.⁸ De meerderheid van de gegrond verklaarde klachten (100) ging, zo blijkt uit het Jaarverslag Hof van Discipline & Raden van Discipline, over “prestatie onder de maat”, direct gevolgd door “communicatie met de cliënt” (64) en “gedragsregels 23-28 (financiële regels)” (52).⁹

Opvallend is dat in het Jaarverslag over 2011 (dus na aankondiging van de staatssecretaris het toezicht op de advocatuur te willen intensiveren) 66 klachten zijn opgenomen als “Dekenbezwaren”, een aparte post die in de jaarverslagen over 2009 en 2010 ontbreekt.

Het is volstrekt onduidelijk waar cliënten naartoe kunnen met een klacht over een advocaat die ook lid is van de Raad van Toezicht van de NOVA of met een klacht over de klachtenafhandeling door de Deken of de Raad van Toezicht zelf.

Het betreft hier een bijzondere bevoegdheid van de Deken bezwaren tegen een advocaat ter kennis te brengen van de Raad van Discipline zonder een daaraan voorafgaande klacht. Aangezien deze post in eerdere jaarverslagen als aparte post ontbreekt en deze bovendien in het Jaarverslag 2011 plots als op één na grootste bron van klachten opduikt, heeft het er de schijn van dat (locale) Dekens sinds Teevens' bekendmaking kordater te werk gaan. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het totale aantal klachten over 2011 niet significant afwijkt ten opzichte van 2010 (1251) en in Nederland momenteel zo'n 17.000 advocaten werkzaam zijn.¹⁰ Het aantal klachten lijkt in verhouding dus relatief gering.

Bezwaren tegen het advocatentuchtrecht

Er wordt echter betoogd dat dit relatief geringe aantal klachten een gevolg is van problemen in de voorfase van het advocatentuchtrecht. Dekens zouden teveel afhankelijk zijn van klachten van juridisch ongeschoolde particulieren. Het eerste probleem dat zich hierdoor voordoet is dat niet duidelijk is waar en hoe men een klacht tegen een advocaat kan indienen. Bij wijze van "sociaalantropologisch experiment" heeft Ir. E. (Ellen) Wiemer, van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB), naar aanleiding van een onderzoek naar verbeteringen in het toezicht op de advocatuur in 2010, onderzocht hoe "klagervriendelijk" de informatie op relevante websites is.¹¹ Na een puntsgewijze beschrijving van haar zoektocht naar een centraal klachtenmeldpunt eindigt zij (punt 9) bij het algemeen telefoonnummer van de NOVA of het e-mail adres van de helpdesk. Een centraal punt voor klachten van cliënten blijkt niet te bestaan. In haar Resumé concludeert zij: "ook als enigszins behendige en academisch opgeleide persoon zonder handicaps en met een goede internetverbinding, zou ik na mijn zoektocht in het meest ongunstige geval niet weten waar ik met mijn klacht terecht kan".¹² Bovendien is volstrekt onduidelijk waar cliënten naartoe kunnen met een klacht over een advocaat die ook lid is van de Raad van Toezicht van de NOVA of met een klacht over de klachtenafhandeling door de Deken of de Raad van Toezicht zelf. Dat dergelijke klachten moeten worden ingediend bij de voorzitter van de Raad van Discipline, die de zaak vervolgens doorverwijst naar een Deken van een andere (locale) Orde, is enkel te vinden in het artikel 46c, lid 4 van de advocatenwet. De gemiddelde Nederlandse cliënt zal zo een advocaat nodig hebben om een klacht tegen zijn advocaat in te kunnen dienen.

Het tweede probleem hangt samen met de verstrekkende bevoegdheden van de Deken in de voorfase. Deze is immers gehouden een onderzoek in te stellen naar elke klacht en tevens belast met het "op schrift stellen" en "verduidelijken" van de klacht.¹³ De klachten die na het onderzoek door de Deken gerond zijn verklaard en ter kennis van de Raad van Discipline worden gebracht zijn aldus tweemaal door de Deken beïnvloed en het is nog maar de vraag of de klacht wel volledig en niet op eenzijdige wijze is weergegeven. Buiten het feit dat er al geen aparte klachtenregeling bestaat indien de cliënt het pertinent oneens is met de manier waarop zijn klacht op schrift gesteld is, is er geen controle op Dekens in de voorfase. De spreekwoordelijke slager keurt hier dus zijn eigen vlees.

De advocatenwet op de schop

De kritiek op het klacht- en tuchtrecht voor de advocatuur was dan ook niet van de lucht. De Minister van Justitie wees in zijn brief aan de Tweede Kamer van 23 december 2004 op het te passieve karakter van het advocatentuchtrecht.¹⁴ De tuchtrechtspraak zou vooral afhangen van "de inzet van de consument [...] zonder diens klachten bestaat de tuchtrechtspraak niet".¹⁵ Daarnaast merkte de Amsterdamse Deken in 2005 zelfs op dat "klagers met het tuchtrecht weinig opschieten", het tuchtrecht zou klagers "niet voldoende tegemoet komen".¹⁶ Op 4 mei 2005 werd daarom een Commissie Advocatuur (de Commissie Wijnen) opgericht die belast werd met de taak aanbevelingen te doen inzake de noodzakelijke wijzigingen in de Advocatenwet.

In haar rapport bepleit de Commissie de oprichting van een "Ombudsman Advocatuur", die niet zelf in zaken kan beslissen maar "jaarlijks een openbaar rapport moet uitbrengen over de stand van de beroepsuitoefening [...] met aanbevelingen ter verbetering".¹⁷ Toch moest "aansturing van lokale Dekens [...] anders dan door advisering achterwege blijven". Er moest immers ruimte blijven voor de "plaatselijke invulling van de verantwoordelijkheid".¹⁸

Het rapport werd door het Ministerie van Justitie aangegrepen de advocatenwet van 1952 te herzien. Hierbij was aandacht voor de veranderde rol van de advocaat in de samenleving. De advocaat als vrije beroepsbeoefenaar behoorde niet langer tot "de stand der notabelen" maar was volgens de minister verworpen tot een "zakelijke dienstverlener die door de burger met de ogen van een kritische consument [werd] aanschouwd".¹⁹ Daarnaast was er speciale aandacht voor de rechtsstatelijke rol van de advocaat: het waarborgen van de rechtsbescherming van de burger, hetgeen rechtstreeks voortvloeide "uit het belang van een goede rechtsbedeling".²⁰

Teneinde lokale Dekens en de kritische consument een bredere basis voor mogelijke klachten te bieden moesten in de Advocatenwet, in een hernieuwd artikel 28, "kernwaarden van de advocatuur" worden opgenomen als: onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en betrouwbaarheid.²¹ Het College van Afgevaardigde moest vervolgens in zijn verordeningen deze begrippen verder uitwerken.

Echter, ook de controle op de verordeningen van het College van Afgevaardigde moest worden geïntensiveerd. Niet langer was een "toetsing achteraf", met de mogelijkheid tot vernietiging bij koninklijk besluit, voldoende; de Minister wilde voortaan ook elke verordening van het College vooraf aan een inspectie onderwerpen. Twee nieuwe artikelen 28a en 28b moeten "de combinatie van goedkeuring vooraf en toetsing achteraf" gaan regelen.²² Enkel verordeningen inzake "de interne organisatie [die] geen externe werking hebben" mogen worden ontzien.²³ Verder kan goedkeuring alleen worden onthouden wegens "strijd met het recht of het algemeen belang".²⁴ Deze maatregelen waren volgens de Minister noodzakelijk "daar een systeem van goedkeuring het vertrouwen van burgers in de advocatuur [bevordert]" en "de Minister van Justitie, als stelselverantwoordelijke [...] de kwaliteit

Het is echter de vraag of de overheid hier bij monde van de Minister niet, tegen internationale afspraken in, doordraaft.

Staatssecretaris Teeven (VVD).

en integriteit van de advocatuur [adequaat moet kunnen] bewaken”²⁵ Aan regulering van het beroep van advocaat viel niet te ontkomen.²⁶

Strijd met internationale wet- en regelgeving

Deze wetwijziging was geheel tegen de zin van de NOVA, niet alleen werd hierdoor het gezag van de beroepsgroep ondermijnt, ook zou de overheid medeverantwoordelijk en zelfs medebepalend worden in de advocatuurlijke beroeps- en gedragsregels. Hierdoor zou de onafhankelijke positie van de advocaat in het geding komen. De NOVA vond de toetsing achteraf een afdoende waarborg voor verantwoorde regelgeving. Volgens de Minister lag in de verregaande onafhankelijkheid van de beroepsgroep echter ook haar kwetsbaarheid. De door middel van zelfregulering vastgestelde kwaliteits- en toelatingseisen zouden in de samenleving in toenemende mate weerstand oproepen. De burger zou juist van de overheid verlangen goed toe te zien op “de kwaliteit en transparantie van de advocatuur”.²⁷

Het is echter de vraag of de overheid hier bij monde van de Minister niet, tegen internationale afspraken in, doordraaft. Door middel van het concept van goedkeuring vooraf en toetsing achteraf zou de overheid immers een wel erg dikke vinger in de pap der interne regelgeving krijgen, hetgeen botst met internationale richtlijnen. Zo werden in december 1990 door het achtste congres der Verenigde Naties over misdaad en de behande-

ling van delinquenten, bij resolutie 45/121, de “Basic Principles on Role of Lawyers” aangenomen, beter bekend als de Havana Principles.²⁸ Deze resolutie bestaat uit 29 regels die met name toezien op de relatie tussen overheid en advocatuur. Met betrekking tot de onafhankelijkheid van de advocatuur is in regel 24 opgenomen: “the executive body of the professional associations [waaronder de NOVA] shall be elected by its members and shall exercise its functions without external interference”. Verder wordt bepaald in regel 25: “Professional associations of lawyers shall cooperate with Governments [...] without improper interference”.

Het is uiteraard discutabel of de gevolgen van de wetwijziging als “improper” gekarakteriseerd kunnen worden doch dat de wetwijziging “external interference” beoogd is onweerlegbaar.

De Havana Principles zijn als onderdeel van een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties echter niet bindend voor lidstaten. Toch heeft de regering waar het regels voor de advocatuur betreft niet geheel de vrije hand. Op Europees niveau kwam reeds in oktober 1988 de “Code of Conduct for European Lawyers” (CCEL) tot stand.²⁹ Deze Code of Conduct, opgesteld door de Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE), is een codificatie van gedragsrichtlijnen voor de advocatuur en ziet, meer nog dan de Havana Principles, naast de verhouding overheid-advocatuur, toe op de verhouding

Omdat de advocaat meer en meer gezien wordt als feilbare zakelijke dienstverlener eist de samenleving ook dat de aan de advocatuur toegekende rechten en plichten goed worden uitgeoefend.

tussen advocaat en cliënt. Desalniettemin schrijft de eerste regel van de General Principles van de Code of Conduct voor: “The many duties to which a lawyer is subject require the lawyer’s absolute independence, free from all other influence”³⁰

Evenals de Havana Principles is de Code of Conduct niet als zodanig bindend voor lidstaten van de Europese Unie, doch lidstaten worden aangemoedigd de Code of Conduct over te nemen.

Onafhankelijkheid als belangrijkste ontwerpis

Het toezicht op de advocatuur is een rechtsstatelijk dilemma. Als behartiger van de belangen van hun cliënt in het proces zijn advocaten enkele privileges toegekend zoals de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. Omdat de advocaat meer en meer gezien wordt als feilbare zakelijke dienstverlener eist de samenleving ook dat de aan de advocatuur toegekende rechten en plichten goed worden uitgeoefend. Gedegen toezicht is derhalve noodzakelijk. Het toezicht mag echter niet zondanig worden vormgegeven dat hierdoor kernwaarden van de advocatuur in het geding komen.

De politiek heeft de roep om meer toezicht aangegrepen om de controle op de advocatuur te intensiveren door burgers en Dekens van de NOVA meer juridische handvatten te geven ondeugdelijke broeders voor de tuchtrechter te slepen. Dit is op zich een goede zaak ware het niet dat zij daarnaast een grotere controle van overheidswege op de interne gedragsregels van de advocatuur propageert. Doordat deze gedragsregels bindend zijn voor alle advocaten in Nederland krijgt de overheid hierdoor mogelijk grote invloed op de beroepspraktijk waardoor met name de onafhankelijkheid en partijdigheid onder druk komen te staan. Uit zowel nationale als internationale wet- en regelgeving blijkt dat juist aan deze kernwaarden een haast absoluut belang wordt gehecht. Derhalve zouden juist deze kernwaarden als “belangrijkste ontwerpis” moeten fungeren bij het tot stand komen van wetgeving omtrent het toezicht op de advocatuur.³¹

- 1 Redactie Mr. website voor juristen, “Amsterdamse Dekens: zes maanden schorsing voor Moszkowiz”, 18 september 2012
- 2 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, Aanpassing van de Advocatenwet, de Wet op de rechtsbijstand en de Wet tarieven in burgerlijke zaken in verband met de positie van de advocatuur in de rechtsorde, Kamerstuknummer 32382, ordernummer 3, p. 1
- 3 P.H.A.J. Cremens, “De Nederlandse wetboeken: zoals zij tot en met 1 februari 2006 zijn gewijzigd en aangevuld, alsmede verscheidene met deze wetboeken samenhangende verdragen, wetten en besluiten, met verwijzing naar de op elk artikel toepasselijke (wets)bepalingen”, Kluwer, 20 juni 2006, p. 1889
- 4 Ch. J. Enschedé, “Beginselen van strafrecht”, Kluwer, 20 september 2005, p. 57
- 5 Artikel 28, lid 2 Advocatenwet

- 6 Gedragsregel 1992 NOvA, p. 1 (Ten geleide)
- 7 Jaarverslag Hof van Discipline & Raden van Discipline 2011, p. 16
- 8 Jaarverslag Hof van Discipline & Raden van Discipline 2011, p. 16
- 9 Jaarverslag Hof van Discipline & Raden van Discipline 2011, p. 18
- 10 Rapport Rabobank Cijfers & Trends, Thema-update: Advocatuur, jaargang 37, maart 2012, p. 1
- 11 A.W.H. Docters van Leeuwen, “Het bestaande is geen alternatief, Een verkenning naar verbeteringen in het toezicht op de advocatuur”, rapport van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, maart 2010, p. 60
- 12 A.W.H. Docters van Leeuwen, o.c. p. 60
- 13 Artikel 46c, lid 1 Advocatenwet
- 14 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2004-2005, Kamerstuknummer 29279, ordernummer 20.
- 15 Tweede Kamer der Staten-Generaal, o.c.
- 16 Advocatenblad Special 2005, 23 september 2005
- 17 Rapport Commissie Van Wijmen, “Een maatschappelijke orde”, 24 april 2006, p. 62
- 18 Rapport Commissie Van Wijmen, o.c. p. 62
- 19 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, Aanpassing van de Advocatenwet, de Wet op de rechtsbijstand en de Wet tarieven in burgerlijke zaken in verband met de positie van de advocatuur in de rechtsorde, Kamerstuknummer 32382, ordernummer 3, p. 4
- 20 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 6
- 21 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 7-11
- 22 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 26
- 23 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 26
- 24 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 26
- 25 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 26
- 26 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 27
- 27 Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2009-2010, o.c. p. 27
- 28 F.A.W. Bannier, “Zoals een Behoorlijk Advocaat Betaamt Advocatengedragsrecht”, Maklu, 2010, p. 49
- 29 Charter of Core Principles of the European Legal Profession and Code of Conduct for European Lawyers, 2010, p. 1
- 30 CCBE Code of Conduct for European Lawyers, art. 2.1
- 31 A.W.H. Docters van Leeuwen, “Het bestaande is geen alternatief, Een verkenning naar verbeteringen in het toezicht op de advocatuur”, rapport van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, maart 2010, p. 17

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Faculteits- nieuws

Universiteitsbibliotheek 425 jaar: lustrumlezing

De Universiteitsbibliotheek bestaat 425 jaar en wil dat graag met u vieren met een reeks lezingen over spraakmakende boeken uit onze bijzondere collecties.

Op 6 december spreekt Hans Trapman (em. hoogleraar Erasmus Universiteit Rotterdam) over De lof der zotheid van Erasmus.

Het programma duurt van 19.30 tot 21.00 uur.

Meldt u zich minstens twee dagen voor de lezing aan per e-mail: aanmelding@library.leidenuniv.nl of per telefoon: 071-527.2832. Deelname is gratis.

Datum: Donderdag 6 december 2012
Tijd: Aanvang 19:30 uur, eindtijd 21:00 uur
Locatie: Universiteitsbibliotheek, Witte Singel 27
(Vergaderzaal)

7 december 2012

Hazelhoff Guest Lectures: de val van DSB

Rutger Schimmelpenninck en Ben Knüppe, de curatoren van DSB en beiden alumni van de Universiteit Leiden, delen hun ervaringen over één van de meest spraakmakende faillissementen van deze tijd: de val van DSB.

Er zal ruime gelegenheid zijn om vragen te stellen. De lezing wordt afgesloten met een borrel, aangeboden door ABN AMRO. Dit is deel 2 van de reeks Hazelhoff Guest Lectures. De openingslezing werd verzorgd door de toenmalige Minister van Financiën, Jan Kees de Jager.

Sjoerd Douma wint Dissertatieprijs 2012

Sjoerd Douma ontving de Dissertatieprijs van de Vereniging voor Belastingwetenschap voor het beste proefschrift over een onderwerp dat verband houdt met Nederlandse belastingrecht.

De jury, onder leiding van prof. dr. J.W. Zwemmer, was zeer lovend over het in 2011 verdedigde proefschrift. De Dissertatieprijs bestaat uit een cheque ter waarde van € 1.000,- en een oorkonde. Ook krijgt de winnaar de gelegenheid om in de plenaire vergadering van de Vereniging voor Belastingwetenschap een lezing te houden over het bekroonde werk.

18 januari 2013

3^e Landelijk juridisch jaarcongres

Thema: Waartoe leiden wij op?

Het jaarcongres waar docenten en medewerkers elkaar ontmoeten.

Dit jaar staat het congres in het teken van het thema 'Waartoe leiden wij op?' Wat moet een student eigenlijk weten en kunnen om een kans te maken op de arbeidsmarkt? Bestaat 'de' arbeidsmarkt eigenlijk wel?

De introductielesing "De opleiding van juristen - wie doet wat?" wordt verzorgd door prof. Carel Stolker, oud-decaan Faculteit der Rechtsgeleerdheid en aankomend rector magnificus van de Universiteit Leiden. Hij vergelijkt het juridisch onderwijs in Nederland met een aantal ons omringende landen.

In de loop van de dag wordt een canon van juridische teksten voor studenten ontwikkeld. Voorzeten worden o.l.v. prof. Hans Nieuwenhuis gedaan door o.a. mw. mr. Anneleen Broekhuijsen (gerechtshof Amsterdam) en mr. Folkert Jensma (NRC).

In de middag vinden tien workshops plaats over zeer uiteenlopende thema's. Wat zijn de eerste ervaringen met een bsa-norm van 60 ec? Hoe kan je op een zinvolle manier onderwijs intensiveren? Wat zijn de eindtermen voor een juridische opleiding? Wie is de ideale student? Wat is een goed proefschrift? En wie wint: de iPad of de docent?

Aan het slot van de dag ontvangt u de 'best practices' vanuit de diverse workshops.

Deelname is gratis voor universitaire medewerkers.

VERENIGINGEN GROTIUS

Waarde lezer,

Het is weer winter! Wat is de tijd snel gegaan, vindt u niet? Terwijl u waarschijnlijk al één of twee tentamenweken heeft gehad, wordt het voor velen van ons alweer tijd voor het derde blok. Maakt u zich geen zorgen, studerend bent u zo de winter door! Wat echter te doen als de studieboeken even niet genoeg voldoening geven? Wel, het antwoord daarop is simpel: breng uw tijd met uw studievereniging door! Ook deze maanden hebben wij namelijk weer een prachtig programma voor u klaar staan!

Zo kunt u op de vierde van december weer meebeslissen over het lot van de vereniging in de veelbesproken ALV. Achteraf is er uiteraard voldoende gelegenheid om de discussies van binnen de vergadering in een wat informeler verband te bespreken, tijdens de borrel. Twee dagen later kunt u weer aan de borrel, dan wordt namelijk het thema van de studiereis, plaatsvindende van 17 t/m 25 maart, bekend gemaakt. Wees erbij, en beleef deze weergaloze primeur! Nog een dag later, op de zevende van december, is het tijd voor een kantoorbezoek. Trek wat vlotte kleren aan en ga mee naar Allen & Overy, waar we een prachtig programma aangeboden zullen krijgen.

Op de dertiende van december zal er een lezing worden gehouden, deze keer van ondernemingsrechtelijke aard. Dit is echter niet het enige wat met ondernemingsrecht te maken heeft. De volgende dag, op de veertiende, zullen wij namelijk een bezoek brengen aan Linklaters, om aldaar een tentamentraining ondernemingsrecht te volgen in voorbereiding op de tentamens.

Nog een paar dagen later is het weer tijd voor een gezellige activiteit. In het kader van het naderende kerstfeest zal door Grotius een ware kerstborrel & kerstdiner worden georganiseerd. Wees er op tijd bij, dit hele evenement vindt op 18 december plaats!

Voordat de vakantie begint en de paden van eenzaamheid vermoedelijk weer een beetje door u zullen worden bewandeld, heeft u nog één keer de gelegenheid om helemaal los te gaan op het Grotius feest!

Zit u thuis lekker in de kou, starend naar de kerstboom? Dan heeft u in ieder geval iets om op vooruit te kijken. Op 18 t/m 27 januari hebben we namelijk weer de jaarlijkse skireis! Met een flinke groep Grotianen zullen wij dagelijks de berg af skiën/snowboarden en 's avonds lekker doorrollen naar de après-ski. Pas echter wel op, de volgende dag moeten we weer vroeg op de piste staan!

Het ziet ernaar uit dat het jaar al goed is begonnen. In feite zou je de kerstvakantie als het midden van het jaar kunnen zien: al een tijdje onderweg, en nog een heel stuk te gaan. Blijf echter moedig en verlies nooit hoop, want op het moment dat je ons nodig hebt, dan staan wij daar.

Hulp nodig bij het leren voor je tentamens? Volg één van onze vele tentamentrainingen! Zin in een beetje vermaak? Pak de NOVUM, of lees de almanak! Genoeg van het vaste curriculum en interesse in wat ander soort onderwerpen? Probeer eens een lezing, of bezoek ons jaarlijks congres! Wil je na al dat academisch gezwets eens wat van de praktijk zien? Ga eens mee met een excursie, of schrijf je in voor een carrièrebezoek! Misschien gewoon zin in een beetje gezelligheid? Kom dan eens langs op één van onze borrels of feesten en ga met ons mee op reis naar allerlei exotische bestemmingen!

Ik zie u bij één van onze toekomstige activiteiten! **N**

Maurits Helmich,
Ab-actis

FACULTEITSZAKEN

Emma Merckx is dit studiejaar ('12-'13) de assessor (student-lid) van het faculteitsbestuur van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Zij behartigt de belangen van de studenten binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden
Telefoon: 071 527 7621

Email: assessor@law.leidenuniv.nl

Spreekuur op woensdag van 09.00 tot 10.00 uur

Terwijl jullie assessor met een grote mok rooibosthee ergens ver weg op de vierde verdieping een column probeert te schrijven, probeert Sinterklaas, nog verder weg, vanuit Spanje de pakjesboot op tijd in Nederland te krijgen. Dat zal hem dit jaar niet gemakkelijk worden gemaakt met alle stakingen in Spanje tegen de bezuinigingsmaatregelen. Wellicht is de trouwe viervoeter Americo uiteindelijk toch het meest betrouwbare transportmiddel...

Ten tijde van het verschijnen van deze NOVUM zal de goedheiligman het land weer goed en wel hebben verlaten en wordt het tijd voor een nieuwe uitdaging: Kerstmis. Het valt mij op dat de meningen over Kerst erg uiteen lopen. Grofweg bestaan er twee groepen studenten: de ene groep vindt Kerst een van de meest verschrikkelijke dingen die er bestaat. De lange diners, vervelende schoonouders en ellenlange Kerstmarkten zorgen vaak voor lange gezichten. De andere groep vindt Kerst werkelijk geweldig: gezellig met de hele familie op de bank voor de openhaard en elkaar verwennen met cadeautjes en lekkernijen. Gelukkig behoor ik tot de laatste groep.

Voor alle studenten die tijdens Kerst een of twee weken in het ouderlijk huis verblijven om zich vol te stoppen met kerstkransjes en chocolade, zou ik willen vragen om eens naar de structuur van de rechtenfaculteit te kijken. Het valt mij op dat veel studenten niet weten wat voor organisatie er achter de faculteit schuil gaat. Graag zou ik deze column aan een korte omschrijving van de verschillende gremia binnen de rechtenfaculteit willen wijden, waar ook studenten deel van uitmaken. Om te beginnen met het Faculteitsbestuur. Het Faculteitsbestuur is het hoogste orgaan van de faculteit, dat belast is met het bestuur en de inrichting van de faculteit over het onderwijs en de wetenschapsuitoefening. De voorzitter van het Faculteitsbestuur is de decaan. Daarnaast wordt er elk collegejaar voor een jaar een student-lid benoemd. Dit is de assessor. De assessor bezit de portefeuille studenten-zaken. Daarnaast bestaat het Faculteitsbestuur uit de portefeuillehouder Onderwijs, de portefeuillehouder Onderzoek en de portefeuillehouder Bedrijfsvoering. Dan heb je de Faculteits-

raad. De Faculteitsraad heeft elke maand vergadering met het Faculteitsbestuur, waarbij de Faculteitsraad het Faculteitsbestuur adviseert. De Faculteitsraad bestaat uit zeven studenten en zeven personeelsleden. In de Faculteitsraad hebben de volgende fracties zitting voor het personeel: de Progressieve Partij (PP) en de Onafhankelijken (Onafh.). Namens de studenten hebben de volgende fracties zitting in de raad: Studenten Groepering Leiden (SGL), Bewust en Progressief (BeP) en de fractie Lijst Vooruitstrevende Studenten (LVS). De studenten worden voor één jaar benoemd en de personeelsleden voor twee jaar.

Daarnaast is er een Onderwijsbestuur. Dit is een orgaan dat zich bezighoudt met het reilen en zeilen wat betreft het onderwijs. Dit orgaan bestaat uit de Opleidingsdirecteuren van de diverse opleidingen en een student-lid. Dit jaar is het student-lid van het Onderwijsbestuur Judith Klapwijk. Het Onderwijsbestuur staat onder leiding van de Portefeuillehouder Onderwijs, die weer deel uitmaakt van het Faculteitsbestuur. Tot slot kent de faculteit Opleidingscommissies. De Opleidingscommissies adviseren het Onderwijsbestuur en de Opleidingsdirecteur van de desbetreffende opleiding. De Opleidingscommissie bestaat voor de helft uit studenten en voor de andere helft uit docenten. De zittingsduur van de studenten is één jaar en van docenten drie jaar.

Zo, dit was de structuur van de rechtenfaculteit in vogelvlucht! Zoals je kan zien, zijn er verschillende gremia waar studenten deel van uit kunnen maken. Aan de mening van studenten wordt dan ook veel waarde gehecht binnen onze faculteit. Mocht je graag mee willen denken over verbeteringen binnen het onderwijs en de faculteit, bedenk dan eens om voor een van deze functies te solliciteren. Uitgebreide informatie kun je vinden op: www.law.leidenuniv.nl/org

Dan rest mij om jullie heel fijne dagen toe te wensen. Geniet van de gezellige momenten met familie en vrienden!

Emma Merckx

Geniet van de gezellige momenten met familie en vrienden!

JP OFFSET

DÉ DRUKKER VAN ZAKELIJK NEDERLAND

mappen agenda's notitieblokken enveloppen
leaflets brochures stickers
visitekaartjes boeken magazines posters
folders mappen placemats
tijdschriften stickers kranten ringbanden
mappen agenda's notitieblokken enveloppen
agenda's tijdschriften
visitekaartjes boeken magazines posters
kranten boeken wijndozen
tijdschriften stickers kranten ringbanden
visitekaartjes magazines

JP.NL

Geograaf 38, 6921 EW Duiven | Postbus 175, 6920 AD Duiven

T 026 369 63 60 | F 026 369 63 61 | info@jp.nl

NOVVUM

WENST ALLE LEZERS
FIJNE FEESTDAGEN EN
EEN RECHTVAARDIG

2013